

Výsledky

Kapitola 1

CVIČENÍ A ÚLOHY 3. (a) 186 mi; (b) $3,0 \cdot 10^8$ mm.
 5. (a) $1 \cdot 10^0$; (b) $1 \cdot 10^{-4}$; (c) $9,1 \cdot 10^5$. 7. 32,2 km.
 9. 0,020 km³. 11. (a) 250 ft²; (b) 23,3 m²; (c) 3 060 ft³;
 (d) 86,6 m³. 13. 844 km. 15. (a) 460 ft²/gal;
 (b) $1,13 \cdot 10^4 \text{ m}^{-1}$; (c) $2,17 \cdot 10^{-3} \text{ gal}\cdot\text{ft}^{-2}$. 17. (a) $d_S/d_M =$
 $= 400$; (b) $V_S/V_M = 6,4 \cdot 10^7$; (c) $3,5 \cdot 10^3 \text{ kg}$.
 19. (a) 0,98 ft·ns⁻¹; (b) 0,30 mm·ps⁻¹. 21. $3,156 \cdot 10^7 \text{ s}$
 oproti $3,142 \cdot 10^7 \text{ s}$, rozdíl < $\frac{1}{2} \%$. 23. $5,79 \cdot 10^{12} \text{ d}$ (dnů).
 25. (a) 0,013; (b) 0,54; (c) 10,3; (d) 31 (vesměs m·s⁻¹).
 27. 15°; 1 450 km. 29. 3,3 ft. 31. O 2 dny 5 hodin; zahrnuje i pohyb Země kolem Slunce. 33. (a) $2,8 \cdot 10^{-26} \text{ kg}$;
 (b) $4,7 \cdot 10^{46}$. 35. $1,3 \cdot 10^9 \text{ kg}$. 37. (a) $1 \cdot 10^3 \text{ kg}\cdot\text{m}^{-3}$;
 (b) $158 \text{ kg}\cdot\text{s}^{-1}$. 39. (a) $1,18 \cdot 10^{-29} \text{ m}^3$; (b) 0,228 nm.

Kapitola 2

KONTROLY 1. b, c. 2. 0 m·s⁻¹. 3. (a) 1 a 4; (b) 2 a 3; (c) 3. 4. (a) +; (b) -; (c) -; (d) +. 5. 1 a 4.
 6. (a) +; (b) -; (c) $a = -g = -9,8 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$.
OTÁZKY 1. (a) Ano; (b) ne; (c) ano; (d) ano. 3. (a) 2, 3; (b) 1, 3; (c) 4. 5. Posunutí je u všech stejné (rov. 2.16).
 7. (a) $-g$; (b) $2 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ směrem vzhůru. 9. Rychlost je stejná. 11. $x = t^2$ a $x = 8(t - 2) + (1,5)(t - 2)^2$.
 13. Vzdálenost roste.
CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) Lewis: $10,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, Rodgers: $5,41 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 1 h 10 min. 3. 94 m. 5. $2 \text{ cm}\cdot\text{y}^{-1}$.
 7. $6,71 \cdot 10^8 \text{ mi}\cdot\text{h}^{-1}$; $9,84 \cdot 10^8 \text{ ft}\cdot\text{s}^{-1}$; $1,00 \text{ ly}\cdot\text{y}^{-1}$.
 9. (a) $1,7 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $2,1 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 11. (a) 73 km/h;
 (b) 69 km/h; (c) 71 km/h; (d) 0 km/h. 13. (a) $28,5 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) $18,0 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $40,5 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$; (d) $28,1 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (e) $30,3 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$. 15. (a) V prvním přiblížení nekonečněkrát (zanedbáme-li vlastní rozměry ptáka, ztrátu času při obrátce atd.); (b) 60 km. 17. (a) $4 \text{ s} > t > 2 \text{ s}$;
 (b) $3 \text{ s} > t > 0$; (c) $7 \text{ s} > t > 3 \text{ s}$; (d) $t = 3 \text{ s}$.
 19. 92 m. 23. (a) Znaménka v a a jsou: AB : +, -; BC : 0, 0; CD : +, +; DE : +, 0; (b) ne; (c) ne. 25. (e) Situace (a), (b) a (d). 27. (a) $80 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $110 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (c) $20 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 29. (a) $1,10 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, $6,11 \text{ mm}\cdot\text{s}^{-2}$;
 (b) $1,47 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, $6,11 \text{ mm}\cdot\text{s}^{-2}$. 31. (a) 2,00 s; (b) 12 cm od levého okraje stínítka; (c) $9,00 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-2}$ doleva; (d) doprava; (e) doleva; (f) 3,46 s. 33. 0,556 s. 35. Oba $0,28 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$.
 37. $2,8 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 39. $1,62 \cdot 10^{15} \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 41. 21 g.
 43. (a) 25g; (b) 400 m. 45. 90 m. 47. (a) $5,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$;
 (b) 4,0 s; (c) 6,0 s; (d) 90 m. 49. (a) $5,00 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) $1,67 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) 7,50 m. 51. (a) 0,74 s; (b) $-6,1 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$.
 53. (a) 0,75 s; (b) 50 m. 55. (a) 10,6 m; (b) 41,6 s.
 57. (a) $0,99 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 61. (a) $31 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 6,4 s.
 63. (a) $48,5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 4,95 s; (c) $34,3 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (d) 3,50 s.
 65. (a) 5,44 s; (b) $53,3 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) 5,80 m. 67. (a) 3,2 s;
 (b) 1,3 s. 69. $4,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 71. (a) 350 ms; (b) 82 ms

(každý pro vzetup a pokles o 15 cm). 73. $857 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$ směrem vzhůru. 75. (a) 1,23 cm; (b) 4krát, 9krát, 16krát, 25krát. 77. (a) $8,85 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 1,00 m.
 79. 22 cm a 89 cm pod ústím. 81. (a) 3,41 s; (b) 57 m.
 83. (a) $12,5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 85. 1,5 s. 87. (a) 5,4 s;
 (b) $41 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 89. 20,4 m. 91. (a) $d = v_{x,i}^2/2a' + T_R v_{x,i}$;
 (b) $9,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) 0,66 s. 93. (a) $v_j^2 = 2a'd_0(j - 1) + v_1^2$;
 (c) $7,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (d) 14 m.

Kapitola 3

KONTROLY 1. (a) 7 m; (b) 1 m. 2. c, d, f.
 3. (a) +, +; (b) +, -; (c) +, +. 4. (a) 90°; (b) 0 (vektory jsou souhlasně rovnoběžné); (c) 180° (nesouhlasně rovnoběžné). 5. (a) 0° nebo 180°; (b) 90°.
OTÁZKY 1. A a B. 3. Odčítání komutativní není, ale sčítání (a) + (-b) je: $a + (-b) = (-b) + a$. 5. (a) $\mathbf{a}$ a $\mathbf{b}$ jsou rovnoběžné; (b) $\mathbf{b} = \mathbf{0}$; (c) $\mathbf{a}$ a $\mathbf{b}$ jsou na sebe kolmé.
 7. (a) až (c) ano (příklad: $5\mathbf{i}$ a $-2\mathbf{i}$). 9. Všechny kromě e .
 11. (a) -, -; (b) -, -. 13. (a) $\mathbf{B}$ a $\mathbf{C}$, $\mathbf{D}$ a $\mathbf{E}$; (b) $\mathbf{D}$ a $\mathbf{E}$.
 15. Ne (mohou mít nejružnější směry). 17. (a) $\mathbf{0}$ (vektory jsou souhlasně rovnoběžné); (b) $\mathbf{0}$ (vektory jsou nesouhlasně rovnoběžné).
CVIČENÍ A ÚLOHY 1. Posunutí musí být (a) souhlasně rovnoběžná, (b) nesouhlasně rovnoběžná, (c) vzájemně kolmá. 3. (b) 3,2 km, 41° jižně směrem od západu.
 5. $a + b$: 4,2; 40° na východ směrem od severu; $b - a$: 8,0; 24° na sever směrem od západu. 7. (a) 38 jednotek pod úhlem 320°; (b) 130 jednotek pod úhlem 1,2°; (c) 62 jednotek pod úhlem 130°. 9. $a_x = -2,5$; $a_y = -6,9$.
 11. $r_x = 13 \text{ m}$, $r_y = 7,5 \text{ m}$. 13. (a) 14 cm, 45° doleva od směru přímo dolů; (b) 20 cm svisle vzhůru; (c) nula.
 15. 4,74 km. 17. 168 cm, 32,5° nad zemí. 19. $r_x = 1,8$; $r_y = -5,8$; $r_z = -2,8$. 21. (a) $8\mathbf{i} + 2\mathbf{j}$, 8,2; 14°; (b) $2\mathbf{i} - 6\mathbf{j}$, 6,3; -72° vzhledem k $\mathbf{i}$. 23. (a) 5,0; -37°; (b) 10; 53°; (c) 11; 27°; (d) 11; 80°; (e) 11; 260°; úhly jsou určeny vůči $\mathbf{i}$, tj. směru osy $+x$. Poslední dva vektory mají opačné směry. 25. 4,1. 27. (a) $r_x = 1,59$; $r_y = 12,1$; (b) 12,2; (c) 82,5°. 29. 1 033 m vodorovně. 31. (a) -2,83 m, -2,83 m, +5,00 m, 0 m, 3,00 m, 5,20 m; (b) 5,17 m, 2,37 m; (c) 5,69 m, 24,6° na sever směrem od východu; (d) 5,69 m, 24,6° jižně od západu. 35. (a) $a_x = 9,51 \text{ m}$, $a_y = 14,1 \text{ m}$;
 (b) $a'_x = 13,4 \text{ m}$, $a'_y = 10,5 \text{ m}$. 37. (a) $+y$; (b) $-y$,
 (c) 0; (d) 0; (e) $+z$; (f) $-z$; (g) ab , oba; (h) ab/d , $+z$.
 39. Ano. 41. (a) Vzhůru, jednotková velikost; (b) nula; (c) jih, jednotková velikost; (d) 1,00; (e) 0. 43. (a) -18,8; (b) 26,9; směrem $+z$. 45. (a) 12; ze stránky k nám;
 (b) 12; do stránky od nás; (c) 12; k nám. 47. (a) $11\mathbf{i} + 5\mathbf{j} - 7\mathbf{k}$; (b) 120°. 51. (a) 57°; (b) $c_x = \pm 2,2$, $c_y = \mp 4,5$.
 53. (a) -21; (b) -9; (c) $5\mathbf{i} - 11\mathbf{j} - 9\mathbf{k}$.

V2 VÝSLEDKY

Kapitola 4

KONTROLY 1. (a) $(8\mathbf{i} - 6\mathbf{j})$ m; (b) s osami ne, s rovinou xy ano. 2. (a) V prvním; (b) ve třetím. 3. (1) a (3) a_x a a_y jsou obě konstantní, a tedy $\mathbf{a}$ je konstantní; (2) a (4) a_y je konstantní, ale a_x ne, tedy $\mathbf{a}$ není konstantní. 4. $4\text{ m}\cdot\text{s}^{-3}$, $-2\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, 3 m. 5. (a) v_x je konstantní; (b) v_y , původně kladné, klesá do nuly a pak postupně roste v záporném směru; (c) $a_x = 0$ po celou dobu; (d) $a_y = -g$ po celou dobu. 6. (a) $\mathbf{v} = -(4\text{ m}\cdot\text{s}^{-1})\mathbf{i}$; (b) $\mathbf{a} = -(8\text{ m}\cdot\text{s}^{-2})\mathbf{j}$. 7. (1) 0, vzdálenost se nemění; (2) $+70\text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$, vzdálenost se zvětšuje; (3) $+80\text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$, vzdálenost se zmenšuje.

OTÁZKY 1. (1) a (3) a_y je konstantní, ale a_x ne, a tedy ani $\mathbf{a}$ není; (2) a_x je konstantní, ale a_y ne, a tedy ani $\mathbf{a}$ není; (4) a_x a a_y jsou obě konstantní, a tedy i $\mathbf{a}$ je konstantní; $-2\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$, $3\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 3. (a) Nejmenší v nejvyšším bodu; (b) největší v nejnižším bodu. 5. (a) Všechny stejné; (b) 1 a 2 stejné (raketa je vystřelena vzhůru), potom 3 a 4 stejné (raketa je vystřelena do země!). 7. $(2\mathbf{i} - 4\mathbf{j})\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 9. (a) Stejně; (b) stejně; (c) c, b, a ; (d) c, b, a . 11. (a) Ne; (b) stejná. 13. (a) Do ruky; (b) za dítě; (c) před dítě. 15. (a) Úsečka dolů; (b) zakřivená trajektorie; (c) více zakřivená trajektorie. 17. (a) 3; (b) 4.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) $(-5,0\mathbf{i} + 8,0\mathbf{j})$ m; (b) 9,4 m, 122° od osy $+x$; (d) $(8\mathbf{i} - 8\mathbf{j})$ m; (e) 11 m, -45° od osy $+x$. 3. (a) $(-7,0\mathbf{i} + 12\mathbf{j})$ m; (b) s rovinou xy . 5. (a) 671 km na jihovýchod, $63,4^\circ$ od místní rovnoběžky; (b) 298 km/h, $63,4^\circ$ od místní rovnoběžky; (c) 400 km/h. 7. (a) $6,79\text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$; (b) $6,96^\circ$. 9. (a) $(3\mathbf{i} - 8\mathbf{j})\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $(3\mathbf{i} - 16\mathbf{j})\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $16\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, -79° k ose $+x$. 11. (a) $(8\mathbf{i} + \mathbf{k})\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $8\mathbf{j}\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 13. $(-2,10\mathbf{i} + 2,81\mathbf{j})\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 15. (a) $-1,5\mathbf{j}\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $(4,5\mathbf{i} - 2,25\mathbf{j})$ m. 17. $60,0^\circ$. 19. (a) 62 ms; (b) $490\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 21. (a) 2,0 ns; (b) 2,0 mm; (c) $(1,0\cdot 10^9\mathbf{i} - 2,0\cdot 10^8\mathbf{j})\text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$. 23. (a) 3,03 s; (b) 758 m; (c) $29,7\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 25. (a) $16\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, 23° nad vodorovnou osou; (b) $27\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, 57° pod vodorovnou osou. 27. (a) 32,4 m; (b) $-37,7$ m. 29. (b) 76° . 31. (a) 51,8 m; (b) $27,4\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) 67,5 m. 33. (a) $194\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 38° . 35. 4,9 cm. 37. (a) 11 m; (b) 23 m; (c) $17\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, 63° nad vodorovnou osou; (d) $17\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, 63° pod vodorovnou osou. 41. (a) 16,3 m; (b) $7,6^\circ$; (c) 1,0 s. 43. $23\text{ ft}\cdot\text{s}^{-1}$. 45. (a) 11 m; (b) $45\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 47. 30 m nad úroveň, odkud byl vyhozen. 49. $5,3\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 51. (a) $202\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 806 m; (c) $161\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, $-171\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 53. (a) 20 cm; (b) ne, míček narazí na síť ve výšce 4,4 cm nad zemí. 55. Ano, míček proletí asi 2 m nad horním okrajem plotu. 57. (a) $9,00\cdot 10^{22}\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$ směrem ke středu; (b) $1,52\cdot 10^{-16}\text{ s}$. 59. (a) $6,7\cdot 10^6\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $1,4\cdot 10^{-7}\text{ s}$. 61. (a) $7,49\text{ km}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $8,00\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 63. (a) 0,94 m; (b) $19\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $2400\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$ směrem do středu; (d) 0,05 s. 65. (a) $1,3\cdot 10^5\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $7,9\cdot 10^5\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$ neboli $8,0\cdot 10^4\text{ g}$ směrem do středu; (c) obě hodnoty se zvětší. 67. (a) $0,034\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) 84 min. 69. $2,58\text{ cm}\cdot\text{s}^{-2}$.

71. $160\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 73. 36 s, ne. 75. $29\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$ z obou systémů. 77. 130° . 79. 60° . 81. (a) $5,8\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 16,7 m; (c) 67° . 83. $185\text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$, 22° jižně směrem od západu. 85. (a) Ze 75° na východ (měřeno od jihu); (b) 30° východně (měřeno od severu); k získání druhého řešení zaměňte západ za východ. 87. (a) 30° proti proudu; (b) 69 min; (c) 80 min; (d) 80 min; (e) kolmo k proudu, nejkratší možný čas je 60 min. 89. 0,83c. 91. (a) 0,35c; (b) 0,62c. 93. Pokud je úhel vrhu mezi 5° a 70° , pohybuje se vždy směrem od místa vrhu. Pokud je úhel vrhu 75° , pohybuje se směrem k výchozímu místu v čase mezi 11,5 s a 18,5 s po vrhu. Je-li vrženo pod úhlem 80° , pohybuje se směrem k místu vrhu v čase mezi 10,5 s a 20,5 s po vyhození. Při úhlu vrhu 85° se směrem k výchozímu místu pohybuje v čase mezi 10,5 s a 20,5 s po vrhu. Při úhlu vrhu 90° se směrem k výchozímu místu pohybuje v čase mezi 10 s a 20,5 s po vrhu. 95. (a) 1,6 s; (b) ne; (c) $14\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (d) ano. 97. (a) $\Delta\mathbf{D} = (1,0\text{ m})\mathbf{i} - (2,0\text{ m})\mathbf{j} + (1,0\text{ m})\mathbf{k}$; (b) 2,4 m; (c) $\mathbf{v} = (0,025\text{ m}\cdot\text{s}^{-1})\mathbf{i} - (0,050\text{ m}\cdot\text{s}^{-1})\mathbf{j} + (0,025\text{ m}\cdot\text{s}^{-1})\mathbf{k}$; (d) nelze určit jen z uvedených údajů.

Kapitola 5

KONTROLY 1. c, d a e . 2. (a) a (b) 2 N, doleva (zrychlení je v obou případech nulové). 3. (a) a (b) 1, 4, 3, 2. 4. (a) Stejná; (b) větší (zrychlení mívá nahoru, takže výsledná síla působící na těleso musí směřovat nahoru). 5. (a) Stejná; (b) větší; (c) menší. 6. (a) Vzrostou; (b) ano; (c) zůstanou; (d) ano. 7. (a) $F \sin \theta$; (b) zvýší. 8. 0.

OTÁZKY 1. (a) Ano; (b) ano; (c) ano; (d) ano. 3. (a) (2) a (4); (b) (2) a (4). 5. (a) 50 N, nahoru; (b) 150 N, nahoru. 7. (a) Menší; (b) větší. 9. (a) Ne; (b) ne; (c) ne. 11. (a) Roste; (b) roste; (c) klesá; (d) klesá. 13. (a) 20 kg; (b) 18 kg; (c) 10 kg; (d) všechny stejné; (e) 3, 2, 1. 15. d, c, a, b .

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) $F_x = 1,88\text{ N}$, $F_y = 0,684\text{ N}$; (b) $(1,88\mathbf{i} + 0,684\mathbf{j})$. 3. (a) $(-6,26\mathbf{i} - 3,23\mathbf{j})$ N; (b) 7,0 N, 207° vzhledem k $+x$. 5. $(-2\mathbf{i} + 6\mathbf{j})$ N. 7. (a) 0; (b) $+20\text{ N}$; (c) -20 N ; (d) -40 N ; (e) -60 N . 9. (a) $(1\mathbf{i} - 1,3\mathbf{j})\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $1,6\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$ pod úhlem -50° vzhledem k $+x$. 11. (a) $\mathbf{F}_2$ a $\mathbf{F}_3$ mívají ve směru $-x$, $\mathbf{a} = 0$; (b) $\mathbf{F}_2$ a $\mathbf{F}_3$ mívají ve směru $-x$, $\mathbf{a}$ leží na ose x , $a = 0,83\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) $\mathbf{F}_2$ a $\mathbf{F}_3$ svírají se směrem $-x$ úhel 34° , $\mathbf{a} = 0$. 13. (a) 22 N, 2,3 kg; (b) 1 100 N, 110 kg; (c) $1,8\cdot 10^4\text{ N}$, $1,8\cdot 10^3\text{ kg}$. 15. (a) 11 N, 2,2 kg; (b) 2,2 kg, 0. 17. (a) 44 N; (b) 78 N; (c) 54 N; (d) 152 N. 19. $1,18\cdot 10^4\text{ N}$. 21. $1,2\cdot 10^5\text{ N}$. 23. 16 N. 25. (a) $5,0\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) 1,3 kN. 27. (a) 42 N; (b) 72 N; (c) $4,9\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 29. (a) $0,02\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $8\cdot 10^4\text{ km}$; (c) $2\cdot 10^3\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 31. (a) $1,1\cdot 10^{-15}\text{ N}$; (b) $8,9\cdot 10^{-30}\text{ N}$. 33. (a) 5 500 N; (b) 2,7 s; (c) čtyřikrát delší; (d) dvakrát delší. 35. (a) $4,9\cdot 10^5\text{ N}$; (b) $1,5\cdot 10^6\text{ N}$. 37. (a) 490 N směrem nahoru; (b) 490 N směrem dolů.

39. (a) $0,74 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $7,3 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 41. (a) $\cos \theta$; (b) $\sqrt{\cos \theta}$. 43. $1,8 \cdot 10^4 \text{ N}$. 45. (a) $4,6 \cdot 10^3 \text{ N}$; (b) $5,8 \cdot 10^3 \text{ N}$. 47. (a) $250 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $2,0 \cdot 10^4 \text{ N}$. 49. 23 kg. 51. (a) 620 N; (b) 580 N. 53. $1,9 \cdot 10^5 \text{ lb}$. 55. (a) Lano se přetrhne; (b) $1,6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 57. 4,6 N. 59. (a) Umožnit zrychlení alespoň $2 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$ nebo větší směrem dolů; (b) $6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ nebo větší. 61. 195 N, nahoru. 63. (a) 566 N; (b) 1 130 N. 65. 18 000 N. 67. (a) $1,4 \cdot 10^4 \text{ N}$; (b) $1,1 \cdot 10^4 \text{ N}$; (c) 2 700 N, směrem k protizávaží. 69. 6 800 N, pod úhlem 21° vzhledem k trajektorii pramice. 71. (a) $4,6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $2,6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 73. (b) $F/(m+M)$; (c) $MF/(m+M)$; (d) $F(m+2M)/2(m+M)$. 75. $T_1 = 13 \text{ N}$, $T_2 = 20 \text{ N}$, $a = 3,2 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$.

Kapitola 6

KONTROLY 1. (a) Nulová (na kostku nepůsobí žádná vodorovná síla a kostka je v klidu); (b) 5 N; (c) ne; (d) ano.

2. (a) Stejná (10 N); (b) klesá; (c) klesá. 3. Větší. 4. (a) a dolů, N nahoru; (b) a i N nahoru. 5. (a) $4R_1$; (b) $4R_1$. 6. (a) Stejná; (b) roste; (c) roste.

OTÁZKY 1. Kostky sklouznou při stejném úhlu sklonu, bez ohledu na uspořádání. 3. (a) Nahoru; (b) vodorovně, směrem k nám; (c) beze změny; (d) vzroste; (e) vzroste. 5. Třecí síla F_s mívá nejdříve nahoru podél rampy, pak její velikost klesá, až klesne na nulu; pak směřuje dolů podél rampy, přičemž její velikost roste, pokud nedosáhne hodnoty $F_{s,\text{max}}$; poté bude velikost třecí síly F_k konstantní a menší než $F_{s,\text{max}}$. 7. (a) Klesá; (b) klesá; (c) roste; (d) roste. 9. Perioda $T = 0$, rychlost $v = \infty$; úhlu 90° nelze dosáhnout. 11. 4, 3; poté 1, 2 a 5 se stejnou dostředivou silou. 13. (a) Menší; (b) větší.

- CVIČENÍ A ÚLOHY** 1. (a) 200 N; (b) 120 N. 3. 2° . 5. 440 N. 7. (a) 110 N; (b) 130 N; (c) ne; (d) 46 N; (e) 17 N. 9. (a) 90 N; (b) 70 N; (c) $0,89 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 11. (a) Ne; (b) $(-12i + 5j) \text{ N}$. 13. 20° . 15. (a) 0,13 N; (b) 0,12. 17. $f_s = 0,58$, $f_d = 0,54$. 19. (a) $0,11 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$, $0,23 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) 0,041, 0,029. 21. 36 m. 23. (a) 300 N; (b) $1,3 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 25. (a) 66 N; (b) $2,3 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 27. (a) $f_d mg / (\sin \theta - f_d \cos \theta)$; (b) $\theta_0 = \arctg f_s$. 29. (b) $3,0 \cdot 10^7 \text{ N}$. 31. 10 kg. 33. 3,0 kg. 35. (a) $3,46 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) 16 N; (c) na pořadí kostek nezáleží. 37. (a) 27 N; (b) $3,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 39. (a) $6,1 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$, doleva; (b) $0,98 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$, doleva. 41. (a) $3,0 \cdot 10^5 \text{ N}$; (b) $1,2^\circ$. 43. 9,9 s. 45. 3,75. 47. 13 cm. 49. 22 m. 51. (a) 3 210 N; (b) dobře, nepodklouzne. 53. 0,079. 55. (a) $0,72 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $2,1 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) 0,50 N. 57. $\sqrt{Mgr/m}$. 59. (a) $30 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $180 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-2}$, radiálně dovnitř; (c) $3,6 \cdot 10^{-3} \text{ N}$, radiálně dovnitř; (d) 0,37. 61. (a) 275 N; (b) 877 N. 63. 874 N. 65. (a) V nejnižším bodě; (b) $10,9 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 67. (a) $9,5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 20 m. 69. 13° . 71. (a) 0,033 8 N; (b) 9,77 N.

Kapitola 7

KONTROLY 1. (a) Klesne; (b) nezmění se; (c) v případě a) záporná, v případě b) nulová. 2. d , c , b , a .

3. (a) Stejná; (b) menší. 4. (a) Kladná; (b) záporná; (c) nulová. 5. Nulový.

OTÁZKY 1. Stejně. 3. (a) Roste; (b) stejná; (c) stejná; (d) roste. 5. (a) Kladná; (b) záporná; (c) záporná. 7. (a) Kladná; (b) nulová; (c) záporná; (d) záporná; (e) nulová; (f) kladná. 9. Práce tíhové síly je ve všech případech stejná. 11. c ; d ; a a b stejně; pak f ; e . 13. (a) 3 m; (b) 3 m; (c) 0 a 6 m; (d) v záporném směru osy x . 15. (a) A ; (b) B . 17. Dvojnásobek.

- CVIČENÍ A ÚLOHY** 1. $1,8 \cdot 10^{13} \text{ J}$. 3. (a) 3 610 J; (b) 1 900 J; (c) $1,2 \cdot 10^{10} \text{ J}$. 5. (a) $1 \cdot 10^5$ megaton TNT; (b) $1 \cdot 10^7$ bomb. 7. Otec: $2,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; syn: $4,8 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 9. (a) 200 N; (b) 700 m; (c) $-1,4 \cdot 10^5 \text{ J}$; (d) 400 N, 350 m, $-1,4 \cdot 10^5 \text{ J}$. 11. 5 000 J. 13. 47 keV. 15. 7,9 J. 17. 530 J. 19. -37 J . 21. (a) 314 J; (b) -155 J ; (c) 0 J; (d) 158 J. 23. (a) 98 N; (b) 4,0 cm; (c) 3,9 J; (d) $-3,9 \text{ J}$. 25. (a) $-3Mgd/4$; (b) Mgd ; (c) $Mgd/4$; (d) $\sqrt{gd/2}$. 27. 25 J. 31. -6 J . 33. (a) 12 J; (b) 4,0 m; (c) 18 J. 35. (a) $-0,043 \text{ J}$; (b) $-0,13 \text{ J}$. 37. (a) $6,6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 4,7 m. 39. (a) Nad původní polohou; (b) 5,0 cm; (c) 5,0 J. 41. 270 kW. 43. 235 kW. 45. 490 W. 47. (a) 100 J; (b) 67 W; (c) 33 W. 49. 0,99 HP. 51. (a) 0; (b) -350 W . 53. (a) 79,4 keV; (b) 3,12 MeV; (c) 10,9 MeV. 55. (a) 32 J; (b) 8 W; (c) 78° .

Kapitola 8

KONTROLY 1. Ne. 2. 3, 1, 2. 3. (a) Stejně; (b) stejně. 4. (a) CD, AB, BC (nula); (b) kladný směr osy x . 5. 2, 1, 3. 6. Menší. 7. (a) Sedmý excitovaný stav, s energií E_7 ; (b) 1,3 eV.

OTÁZKY 1. -40 J . 3. (c) a (d) stejně; pak (a) a (b) stejně. 5. (a) Všechny stejně; (b) všechny stejně. 7. (a) 3, 2, 1; (b) 1, 2, 3. 9. Menší (menší pokles potenciální energie). 11. (a) $E < 3 \text{ J}$, $E_k < 2 \text{ J}$; (b) $E < 5 \text{ J}$, $E_k < 4 \text{ J}$. 13. (a) Roste; (b) klesá; (c) klesá; (d) zůstává konstantní v AB a BC , pokles v CD .

- CVIČENÍ A ÚLOHY** 1. 15 J. 3. (a) 167 J; (b) -167 J ; (c) 196 J; (d) 29,4 J. 5. (a) 0; (b) $mgh/2$; (c) mgh ; (d) $mgh/2$; (e) mgh . 7. (a) $-0,80 \text{ J}$; (b) $-0,80 \text{ J}$; (c) $+1,1 \text{ J}$. 9. (a) $mgL(1 - \cos \theta)$; (b) $-mgL(1 - \cos \theta)$; (c) $mgL(1 - \cos \theta)$. 11. (a) 18 J; (b) 0 J; (c) 30 J; (d) 0 J; (e) v případech b, d. 13. (a) $2,08 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $2,08 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 15. (a) $\sqrt{2gL}$; (b) $2\sqrt{gL}$; (c) $\sqrt{2gL}$. 17. 257 m. 19. (a) 6,75 J; (b) $-6,75 \text{ J}$; (c) 6,75 J; (d) 6,75 J; (e) $-6,75 \text{ J}$; (f) 0,459 m. 21. (a) $21 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $21 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 23. (a) 0,98 J; (b) $-0,98 \text{ J}$; (c) 3,1 N $\cdot$ cm $^{-1}$. 25. (a) 39,2 J; (b) vzroste o 39,2 J; (c) 4,00 m. 27. (a) $54 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $52 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $x = 90 \text{ m}$, $y = 76 \text{ m}$, pod úrovní ústí hlavně. 29. (a) $11,9 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 7,8 cm. 31. (a) 300 J; (b) 93,8 J; (c) 6,38 m. 33. (a) $4,8 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $2,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 35. (a) $\sqrt{v_0^2 + 2gL(1 - \cos \theta_0)}$; (b) $\sqrt{2gl \cos \theta_0}$;

(c) $\sqrt{gL(3+2\cos\theta_0)}$. 37. (a) $E_p(x) = -Gm_1m_2/x$;
 (b) $Gm_1m_2d/[x_1(x_1+d)]$. 39. (a) Vodorovný průmět
 ($8mg$) míří vlevo, svislý průmět (mg) míří dolů; (b) 2,5*R*.
 43. $mgL/32$. 47. (a) $1,12(A/B)^{1/6}$; (b) odpudivé;
 (c) přitažlivé. 49. (a) Bod obrátu pouze nalevo,
 atomy se oddělí a molekula se rozpadne; (b) bod obrátu
 napravo i nalevo; atomy se nemohou oddělit, molekula se
 nerozpadne; (c) $-1,2 \cdot 10^{-19}$ J; (d) $2,2 \cdot 10^{-19}$ J; (e) velikost
 interakčních sil je asi $1 \cdot 10^{-9}$ N, síly jsou přitažlivé;
 (f) $r < 0,2$ nm; (g) $r > 0,2$ nm; (h) $r = 0,2$ nm.
 51. -45 J. 53. (a) 2 200 J; (b) -1 500 J; (c) 700 J.
 (Výsledky zkráceny zaokrouhlováním.) 55. 17 kW.
 57. (a) $-0,74$ J; (b) $-0,53$ J. 59. -12 J. 61. 54 %.
 63. 880 MW. 65. (a) 39 kW; (b) 39 kW. 67. (a) 1,5 MJ;
 (b) 0,51 MJ; (c) 1,0 MJ; (d) $63 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 69. (a) 67 J;
 (b) 67 J; (c) 46 cm. 71. Nemá-li ve výsledku dojít ke
 změně kinetické energie hlávky, musíme na ni působit další
 silou (síla ruky, která rovněž koná práci). 73. (a) $-0,90$ J;
 (b) 0,46 J; (c) $1,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 75. (a) $5,7 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 5,9 m.
 77. 4,3 m. 79. (a) 31,0 J; (b) $5,35 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) je
 konzervativní. 81. 1,2 m. 85. Uprostřed rovného
 úseku. 87. (a) $7,7 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 96 cm; (c) 2,4 m; (d) 16 m.
 89. (a) 216 J; (b) 1 180 N; (c) 432 J; (d) motor dodává
 energii, která zahřívá pás a krabici během dynamického
 tření. 91. (a) $1,1 \cdot 10^{17}$ J; (b) 1,2 kg. 93. 7,28 MeV.
 95. (a) Uvolnění; (b) 17,6 MeV. 97. (a) 5,3 eV;
 (b) 0,9 eV. 99. (a) 7,2 J; (b) $-7,2$ J; (c) 86 cm; (d) 26 cm.

Kapitola 9

KONTROLY 1. (a) V počátku souřadnic; (b) ve čtvrtém
 kvadrantu; (c) na ose y pod počátkem; (d) v počátku
 souřadnic; (e) ve třetím kvadrantu; (f) v počátku souřadnic.
 2. (a) až (c) v těžišti soustavy, tedy stále v počátku
 souřadnic (jejich síly jsou vnitřní, těžiště se nemůže
 pohybovat). 3. (a) 1, 3, a pak 2 a 4 stejně; (b) 3.
 4. (a) 0; (b) ne; (c) opačný než osa *x*. 5. (a) $500 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$;
 (b) $2\,600 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$; (c) $1\,600 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$. 6. (a) Ano; (b) ne.
OTÁZKY 1. Bod 4. 3. (a) Ve středu sáněk; (b) $L/4$,
 doprava; (c) nepohybuje se (nepůsobí vnější síly);
 (d) $L/4$, doleva; (e) L ; (f) $L/2$; (g) $L/2$. 5. (a) AC,
 CD, a BC; (b) BC; (c) BD a AD. 7. (a) 2 N, doprava;
 (b) 2 N doprava; (c) větší než 2 N, doprava. 9. *b, c, a*.
 11. (a) Ano; (b) $6 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$ v záporném směru osy *x*;
 (c) z údajů nelze určit jednoznačně.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) 4 600 km; (b) $0,73R_Z$.
 3. (a) $x_T = 1,1$ m, $y_T = 1,3$ m; (b) posouvá se k nejnižší
 položené částici. 5. $x_T = -0,25$ m, $y_T = 0$ m.
 7. Uvnitř železné části, ve střední výšce a šířce, 2,7 cm
 od poloviny délky. 9. $x_T = y_T = 20$ cm, $z_T = 16$ cm.
 11. (a) $H/2$; (b) $H/2$; (c) klesne do nejnižšího bodu,
 pak vystoupí do $H/2$; (d) $(HM/m)(\sqrt{1+m/M}-1)$.
 13. $72 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$. 15. (a) Těžiště se nepohybuje;
 (b) 0,75 m. 17. $4,8 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 19. (a) 22 m; (b) $9,3 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 21. 53 m. 23. 4,97 m. 25. (a) $52,0 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$;

(b) $28,8 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$. 27. Proton. 29. (a) 30° ;
 (b) $-0,572j \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$. 31. (a) $-4,0 \cdot 10^4 i \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) na západ; (c) 0. 33. $0,707c$. 35. $0,57 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, do
 těžiště. 37. Zvyšuje se o $4,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 39. (a) Motor:
 $7\,290 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, modul: $8\,200 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) před: $1,271 \cdot 10^{10}$ J
 po: $1,275 \cdot 10^{10}$ J. 41. (a) +1; (b) 1 830; (c) 1 830;
 (d) odpovědi se nezmění. 43. $14 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, 135° od
 ostatních kusů. 45. $190 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 47. (a) $0,200v_{\text{rel}}$;
 (b) $0,210v_{\text{rel}}$; (c) $0,209v_{\text{rel}}$. 49. (a) $1,57 \cdot 10^6$ N;
 (b) $1,35 \cdot 10^5$ kg; (c) $2,08 \text{ km}\cdot\text{s}^{-1}$. 51. $108 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 53. $2,2 \cdot 10^{-3}$. 57. Rychlejší člun: o 46 N větší;
 pomalejší loď: beze změny. 59. (a) 3,9 MJ; (b) 3,1.
 61. 690 W. 63. $5,5 \cdot 10^6$ N. 65. 24 W. 67. 100 m.
 69. (a) 860 N; (b) $2,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 71. (a) $3,0 \cdot 10^5$ J; (b) 10 kW;
 (c) 20 kW. 73. (a) $2,1 \cdot 10^6$ kg; (b) $\sqrt{100+1,5t} \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (c) $1,5 \cdot 10^6 / \sqrt{100+1,5t}$ N; (d) 6,7 km. 75. $t =$
 $= (3d/2)^{2/3} (m/2P)^{1/3}$.

Kapitola 10

KONTROLY 1. (a) Beze změny; (b) beze změny;
 (c) zmenší se. 2. (a) Nula; (b) kladné; (c) kladný
 směr osy *y*. 3. (a) $4 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $8 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (c) 3 J. 4. (a) 0; (b) $4 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$. 5. (a) $10 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) $14 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $6 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$. 6. $2 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) $3 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$. 7. (a) Zvětšil by se; (b) zvětšil by se.
OTÁZKY 1. Je u všech stejný. 3. *b, c*. 5. (a) První
 bylo v klidu; (b) 2; (c) 5; (d) stejná. 7. (a) 1 a 4
 stejná; pak 2 a 3 stejná; (b) 1, 3 a 4 stejná, pak 2.
 9. (a) Doprava; (b) doprava; (c) menší. 11. V kladném
 směru osy *x*.
CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) 750 N; (b) $6,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 3. $6,2 \cdot 10^4$ N. 5. 3 000 N. 7. 1,1 m. 9. (a) 42 N·s;
 (b) 2 100 N. 11. (a) $(7,4 \cdot 10^3 i - 7,4 \cdot 10^3 j) \text{ N}\cdot\text{s}$;
 (b) $(-7,4 \cdot 10^3 i) \text{ N}\cdot\text{s}$; (c) $2,3 \cdot 10^3$ N; (d) $2,1 \cdot 10^4$ N;
 (e) -45° . 13. (a) $1,0 \text{ kg}\cdot\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 250 J; (c) 10 N;
 (d) 1 700 N. 15. 5 N. 17. $2\mu\text{v}$. 19. 990 N.
 21. (a) $1,8 \text{ N}\cdot\text{s}$, nahoru; (b) 180 N, dolů. 25. $8 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 27. $38 \text{ km}\cdot\text{s}^{-1}$. 29. $4,2 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 31. (a) 99 g;
 (b) $1,9 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $0,93 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 33. (a) 1,2 kg;
 (b) $2,5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 35. 7,8 kg. 37. (a) $1/3$; (b) $4h$.
 39. 35 cm. 41. $3,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 43. (a) $(10i + 15j) \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) 500 J ztráta. 45. (a) $2,7 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $1\,400 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 47. (a) A: $4,6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ B: $3,9 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $7,5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 49. 20 J těžká částice, 40 J lehká. 51. $mv^2/6$.
 53. 13 t. 55. 25 cm. 57. $0,975 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, $0,841 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 (c) $v_{24} = 5,3 \text{ ft}\cdot\text{s}^{-1}$, $v_{32} = 3,3 \text{ ft}\cdot\text{s}^{-1}$. 59. (a) $1,2 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) 2 700 J; (c) $v_{24} = 1,6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, $v_{32} = 1,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 61. (a) 30° , od směru přilétajícího protonu; (b) $250 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$
 a $430 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 63. (a) 41° ; (b) $4,76 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) ne.
 65. $v = V/4$. 67. (a) 117° od výsledného směru B; (b) ne.
 69. 120° . 71. (a) $1,9 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, 30° od původního směru;
 (b) ne. 73. (a) $3,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, odkloněna o 17° doprava;
 (b) $0,95$ MJ. 75. (a) 117 MeV; (b) hybnosti jsou stejně

velké, ale mají opačné směry; (c) π^- . 77. (a) 4,94 MeV; (b) 0; (c) 4,85 MeV; (d) 0,09 MeV.

Kapitola 11

KONTROLY 1. (b), (c). 2. (a), (d). 3. (a) Ano; (b) ne; (c) ano; (d) ano. 4. Všechny stejné. 5. 1, 2, 4, 3. 6. (a) 1 a 3 stejné, 4, 2 a 5 stejné (rovné nule). 7. (a) Dolů v obrázku; (b) menší.

OTÁZKY 1. (a) Kladná; (b) nulová; (c) záporná; (d) záporné. 3. (a) 2, 3; (b) 1, 3; (c) 4. 5. (a), (c). 7. (a) Všechny stejné; (b) 2, 3; pak 1 a 4 stejné. 9. *b, c, a*. 11. Menší. 13. 90° ; pak 70° a 110° stejné. 15. Otočení kolem různých os o velké úhly spolu nekomutují.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) 1,5 rad; (b) $85,9^\circ$; (c) 0,237 m. 3. (a) 0,105 $\text{rad}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $1,75\cdot 10^{-3}\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $1,45\cdot 10^{-4}\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$. 5. (a) $\omega(2) = 4,0\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$, $\omega(4) = 28\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $12\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) $\alpha(2) = 6,0\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$, $\alpha(4) = 18\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$. 7. (a) $\omega_0 + at^4 - bt^3$; (b) $\theta_0 + \omega_0 t + at^5/5 - bt^4/4$. 9. $11\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$. 11. (a) $9000\text{ ot}\cdot\text{min}^{-2}$; (b) 420 ot. 13. (a) 30 s; (b) 1 800 rad. 15. $200\text{ ot}\cdot\text{min}^{-1}$. 17. (a) $2,0\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $5,0\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $10\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$; (d) 75 rad. 19. (a) 13,5 s; (b) $27,0\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$. 21. (a) 340 s; (b) $-4,5\cdot 10^{-3}\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) 98 s. 23. (a) $1,0\text{ ot}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) 4,8 s; (c) 9,6 s; (d) 48 ot. 25. $1,8\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$, směrem do středu. 27. $0,14\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$. 29. $5,6\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$. 31. (a) 5,1 h; (b) 8,1 h. 33. (a) $2,50\cdot 10^{-3}\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $20,2\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) 0. 35. (a) $-1,1\text{ ot}\cdot\text{min}^{-2}$; (b) 9 900 ot; (c) $-0,99\text{ mm}\cdot\text{s}^{-2}$; (d) $31\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 37. (a) $310\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $340\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 39. (a) $1,94\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $75,1^\circ$, směrem do středu trajektorie. 41. 16 s. 43. (a) $73\text{ cm}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) 0,075; (c) 0,11. 45. $12,3\text{ kg}\cdot\text{m}^2$. 47. První válec: 1 100 J; druhý válec: 9 700 J. 49. (a) $221\text{ kg}\cdot\text{m}^2$; (b) $1,1\cdot 10^4\text{ J}$. 51. (a) $6490\text{ kg}\cdot\text{m}^2$; (b) 4,36 MJ. 53. $0,097\text{ kg}\cdot\text{m}^2$. 57. (a) $1\ 300\text{ g}\cdot\text{cm}^2$; (b) $550\text{ g}\cdot\text{cm}^2$; (c) $1900\text{ g}\cdot\text{cm}^2$; (d) $I_x + I_y$. 59. (a) 49 MJ; (b) 100 min. 61. $4,7\text{ N}\cdot\text{m}$. 63. (a) $r_1 F_1 \sin \theta_1 - r_2 F_2 \sin \theta_2$; (b) $-3,8\text{ N}\cdot\text{m}$. 65. $1,28\text{ kg}\cdot\text{m}^2$. 67. $9,7\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$, proti směru otáčení hodinových ručiček. 69. (a) $155\text{ kg}\cdot\text{m}^2$; (b) 64,4 kg. 71. (a) $420\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $500\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$. 73. Malá koule: (a) 0,689 N·m a (b) 3,05 N; velká koule (a) $9,84\text{ N}\cdot\text{m}$ a (b) 11,5 N. 75. $1,73\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; $6,92\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 77. (a) $1,4\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $1,4\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 79. (a) 19,8 kJ; (b) 1,32 kW. 81. (a) $8,2\cdot 10^{28}\text{ N}\cdot\text{m}$; (b) $2,6\cdot 10^{29}\text{ J}$; (c) $3,0\cdot 10^{21}\text{ kW}$. 83. $\sqrt{9g/4l}$. 85. (a) $4,8\cdot 10^5\text{ N}$; (b) $1,1\cdot 10^4\text{ N}\cdot\text{m}$; (c) $1,3\cdot 10^6\text{ J}$. 87. (a) $3g(1 - \cos \theta)$; (b) $\frac{3}{2}g \sin \theta$; (c) $41,8^\circ$. 89. (a) $5,6\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $3,1\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$. 91. (a) $42,1\text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$; (b) $3,09\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) 7,57 kW. 93. (a) $3,4\cdot 10^5\text{ g}\cdot\text{cm}^2$; (b) $2,9\cdot 10^5\text{ g}\cdot\text{cm}^2$; (c) $6,3\cdot 10^5\text{ g}\cdot\text{cm}^2$; (d) $(1,2\text{ cm})\mathbf{i} + (5,9\text{ cm})\mathbf{j}$.

Kapitola 12

KONTROLY 1. (a) Stejná; (b) menší. 2. Menší. 3. (a) $\pm z$; (b) $+y$; (c) $-x$. 4. (a) 1 a 3 stejné, pak 2

a 4 stejné, pak 5 (nulový); (b) 2 a 3. 5. (a) 3, 1; pak 2 a 4 (nulová); (b) 3. 6. (a) Stejný pro všechna tělesa (stejně $\mathbf{F}$, stejně t , proto stejně ΔL); (b) koule, kotouč, prstavec.

7. (a) Klesne; (b) zůstane stejný; (c) vzroste.

OTÁZKY 1. (a) Stejnou; (b) kvádr; (c) kvádr.

3. (a) Větší; (b) stejná. 5. (a) L ; (b) $1,5L$. 7. B, pak C a D stejná; pak A a E stejná (nula). 9. A, pak B a C stejná; pak E a D stejná (nula). 11. (a) Nezmění; (b) vzroste díky zmenšení momentu setrvačnosti.

13. (a) 30 jednotek ve směru hodinových ručiček;

(b) 2, pak 4, pak ostatní; anebo 4, pak 2, pak ostatní.

15. (a) Klouže a otáčí se na místě („protáčí se“); (b) valí se směrem doprava; (c) doleva.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. 1,00. 3. (a) $59,3\text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $-9,31\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) 70,7 m. 5. (a) $-4,44\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $-16,4\text{ rad}\cdot\text{s}^{-2}$; (c) $-2,54\text{ N}\cdot\text{m}$. 7. (a) $8,0^\circ$; (b) 0,14 g. 9. (a) 4,0 N, doleva; (b) $0,60\text{ kg}\cdot\text{m}^2$. 11. (a) $\frac{1}{2}mR^2$; (b) plný válec. 13. (a) $mg(R - r)$; (b) $2/7$; (c) $(17/7)mg$. 15. (a) $2,7R$; (b) $(50/7)mg$. 17. (a) $13\text{ cm}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) 4,4 s; (c) $55\text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$; (d) $1,8\cdot 10^{-2}\text{ J}$; (e) 1,4 J; (f) $27\text{ ot}\cdot\text{s}^{-1}$. 21. (a) $24\text{ N}\cdot\text{m}$, v kladném směru osy y ; (b) $24\text{ N}\cdot\text{m}$, $-y$; (c) $12\text{ N}\cdot\text{m}$, $+y$; (d) $12\text{ N}\cdot\text{m}$, $-y$. 23. (a) $(-1,5\mathbf{i} - 4,0\mathbf{j} - \mathbf{k})\text{ N}\cdot\text{m}$; (b) $(-1,5\mathbf{i} - 4,0\mathbf{j} - \mathbf{k})\text{ N}\cdot\text{m}$. 25. $-2,0\mathbf{i}\text{ N}\cdot\text{m}$. 27. $9,8\text{ kg}\cdot\text{m}^2\cdot\text{s}^{-1}$. 29. (a) $12\text{ kg}\cdot\text{m}^2\cdot\text{s}^{-1}$, směr $+z$ (k nám); (b) $3,0\text{ N}\cdot\text{m}$, směr $+z$ (k nám). 31. (a) 0; (b) $(8,0\mathbf{i} + 8,0\mathbf{k})\text{ N}\cdot\text{m}$. 33. (a) *mvd*; (b) nezmění se; (c) 0, změň se. 35. (a) $3,15\cdot 10^{43}\text{ kg}\cdot\text{m}^2\cdot\text{s}^{-1}$; (b) moment hybnosti Jupitera 0,616. 37. $4,5\text{ N}\cdot\text{m}$, rovnoběžně s rovinou xy pod úhlem -63° od osy $+x$. 39. (a) 0; (b) 0; (c) $30t^3\text{ kg}\cdot\text{m}^2\cdot\text{s}^{-1}$, $90t^2\text{ N}\cdot\text{m}$, obojí ve směru $-z$; (d) $30t^3\text{ kg}\cdot\text{m}^2\cdot\text{s}^{-1}$, $90t^2\text{ N}\cdot\text{m}$, obojí ve směru $+z$. 41. (a) $\frac{1}{2}mgt^2v_0 \cos \theta_0$; (b) $mgtv_0 \cos \theta_0$; (c) $mgtv_0 \cos \theta_0$. 43. (a) $-1,47\text{ N}\cdot\text{m}$; (b) 20,4 rad; (c) $-29,9\text{ J}$; (d) 19,9 W. 45. (a) $12,2\text{ kg}\cdot\text{m}^2$; (b) $308\text{ kg}\cdot\text{m}^2\cdot\text{s}^{-1}$, dolů. 47. (a) $1/3$; (b) $1/9$. 49. $\omega_0 R_1 R_2 I_1 / (I_1 R_2^2 + I_2 R_1^2)$. 51. (a) $3,6\text{ ot/s}$; (b) 3,0; (c) člověk konal práci, aby závaží přiblížil k ose rotace. 53. (a) 267 ot/min; (b) 2/3. 55. 3,0 min. 57. $2,6\text{ rad/s}$. 59. (a) Obíhají po kružnici o poloměru 1,5 m úhlovou rychlostí 0,93 rad/s; (b) 8,4 rad/s; (c) $K_a = 98\text{ J}$, $K_b = 880\text{ J}$; (d) z práce vykonané vzájemným přitahováním bruslařů. 61. $m'/(m' + m)(v/R)$. 63. (a) $m'vR/(I + mR^2)$; (b) $m'vR^2/(I + mR^2)$. 65. $1\ 300\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 67. (a) 18 rad/s; (b) 0,92. 69. $\theta = \arccos\left(1 - \frac{6m^2h}{l(2m + M)(3m + M)}\right)$. 71. $5,28\cdot 10^{-35}\text{ J}\cdot\text{s}$. 73. Tři jsou otočeny nahoru, zbývající dolů. 75. (a) Velikost momentu hybnosti roste úměrně s t^2 a velikost momentu síly roste úměrně s t ve shodě s větou o momentu hybnosti. (b) Velikost momentu hybnosti i velikost momentu síly opět rostou s časem, ale jejich změny za kteroukoliv dobu jsou z důvodu tření menší než v předchozím případě.

Kapitola 13

KONTROLY 1. *c, e, f*. 2. (a) Ne; (b) do místa, kde

působí síla F_1 kolmo k rovině obrázku; (c) 45 N. 3. (a) Do bodu C, aby se vyloučily tam působící momenty sil; (b) plus; (c) minus; (d) stejně velké. 4. Ano — případ d. 5. (a) Stejně velký; (b) B; (c) B.

OTÁZKY 1. (a) Ano; (b) ano; (c) ano; (d) ne. 3. b.

5. (a) Ano; (b) ne; (c) ne (můžeme vyvážit momenty, ale síly pak budou nevyvážené). 7. *a, b a c* stejné, *d*.

9. (a) 20 N (kladka, která nese neznámou tíhu, je ve stejném postavení jako kladka, která nese známou tíhu 20 N);

(b) 25 N. 11. (a) $\sin \theta$; (b) ponechat stejný; (c) zvětšit.

13. Stejně v tyčích A a B, menší v C.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) 2; (b) 7. 3. (a) 2,5 m;

(b) 7,3°. 5. 120°. 7. 7920 N. 9. (a) 840 N;

(b) 530 N. 11. 0,536 m. 13. (a) 2 770 N; (b) 3 890 N.

15. (a) 1 160 N směrem dolů; (b) 1 740 N směrem nahoru; (c) levá je natahována, pravá je stlačována. 17. (a) 280 N;

(b) 880 N pod úhlem 71° směrem vzhůru od vodorovné roviny. 19. Tyče BC, CD a DA jsou namáhány tahem o velikosti *T*, úhlopříčné tyče AC a BD tlakem o velikosti $T\sqrt{2}$.

21. (a) 8 830 N; (b) 4 030 N; (c) 6 240 N.

23. (a) 49 N; (b) 28 N; (c) 57 N, 29°. 25. (a) 1 900 N vzhůru; (b) 2 100 N dolů. 27. (a) 340 N; (b) 0,88 m;

(c) vzrůstá; (d) klesá. 29. $F = G\sqrt{2rh - h^2}/(r - h)$.

31. (a) $d/2$; (b) $d/4$; (c) $d/6$; (d) $d/8$; (e) $25d/24$.

33. (a) 6 630 N; (b) $F_h = 5 740$ N; (c) $F_v = 5 960$ N.

35. 2,20 m. 37. (a) 1,50 m; (b) 433 N; (c) 250 N.

39. (a) $a_1 = d/2$, $a_2 = 5d/8$, $h = 9d/8$;

(b) $b_1 = 2d/3$, $b_2 = d/2$, $h = 7d/6$. 41. (a) 173 N;

(b) 521 N; (c) 313 N. 43. (a) 445 N; (b) 0,50; (c) 315 N.

45. (a) 3,9 m·s⁻²; (b) 2 000 N na každé zadní kolo, 3 500 N na každé přední kolo; (c) 790 N na každé zadní kolo, 1 410 N na každé přední kolo. 47. (a) 1,9·10⁻³; (b) 1,3·10⁷ Pa;

(c) 6,9·10⁹ Pa. 49. 3,1 cm. 51. 2,4·10⁹ Pa.

53. (a) 1,8·10⁷ N; (b) 1,4·10⁷ N; (c) 16. 55. (a) 867 N;

(b) 143 N; (c) 0,165.

Kapitola 14

KONTROLY

1. Všechny působí stejnou silou.

2. (a) (1), (2) společně se (4), nakonec (3); (b) k úsečce

délky *d*. 3. Záporný směr osy *y*. 4. (a) Roste;

(b) záporná. 5. (a) 2; (b) 1. 6. (a) Po dráze 1 (menší

energie *E* odpovídá menší délce poloosy *a*); (b) menší

(menší délka poloosy *a* odpovídá kratší oběžné době *T*).

OTÁZKY 1. (a) Mezi nimi, blíže k ležící částici; (b) ne;

(c) ne (různý od nekonečna). 3. $3GM^2/d^2$, doleva.

5. (b), (a) společně s (c) a potom (d). 7. *b, a, c*.

9. (a) Záporná; (b) záporná; (c) kladná; (d) všechno stejné.

11. (a) Všechny stejné; (b) všechny stejné. 13. (a) Stejně;

(b) větší.

CVIČENÍ A ÚLOHY

1. 19 m. 3. 2,16. 5. 1/2.

7. 3,4·10⁵ km. 9. 3,7·10⁻⁵ N v kladném směru osy *y*.

11. $M = m$. 13. 3,2·10⁻⁷ N. 15. $(GM/d^2) \cdot$

$(1 - 1/\{8(1 - R/2d)^2\})$. 17. 2,6·10⁶ m.

19. (a) 1,3·10¹² m·s⁻²; (b) 1,6·10⁶ m·s⁻¹. 21. (a) 17 N;

(b) 2,5 R_Z . 23. (b) 1,9 h. 27. (a) $a_{g0} =$

$(3,03 \cdot 10^{43} \text{ kg} \cdot \text{m} \cdot \text{s}^{-2})/M_{\xi}$; (b) klesající; (c) 9,82 m·s⁻²;

(d) 7,30·10⁻¹⁵ m·s⁻²; (e) ne. 29. 7,91 km·s⁻¹.

31. (a) $(3,0 \cdot 10^{-7} \text{ m})$ N; (b) $(3,3 \cdot 10^{-7} \text{ m})$ N;

(c) $(6,7 \cdot 10^{-7} \text{ mr})$ N. 33. (a) 9,83 m·s⁻²; (b) 9,84 m·s⁻²;

(c) 9,79 m·s⁻². 35. (a) $-1,4 \cdot 10^{-4}$ J; (b) nižší;

(c) kladnou; (d) záporná. 37. (a) 0,74; (b) 3,7 m·s⁻²;

(c) 5,0 km·s⁻¹. 39. (a) $E_M = 0,045$ $1E_Z$;

(b) $E_J = 28,5E_Z$. 41. $-GmM_Z/R$; $-GmM_M/r$.

43. (a) 5,0·10⁻¹¹ J; (b) $-5,0 \cdot 10^{-11}$ J. 45. (a) 1 700 m·s⁻¹;

(b) 250 km; (c) 1 400 m·s⁻¹. 47. (a) 2,2·10⁻⁷ rad·s⁻¹;

(b) 90 km·s⁻¹. 49. 6,4·10⁶ m. 51. (a) $-1,67 \cdot 10^{-8}$ J;

(b) 0,56·10⁻⁸ J. 55. 6,5·10²³ kg. 57. 5·10¹⁰.

59. (a) 7,82 km·s⁻¹; (b) 87,5 min. 61. (a) 6 640 km;

(b) 0,013 6. 63. (a) 39,5 AU³·y⁻²· M_S^{-1} ; (b) $T^2 = r^3/M_S$.

65. (a) 1,9·10¹³ m; (b) 3,5 R_p . 67. Na jih, 35,4° nad

obzor. 71. $2\pi r^{3/2}/\sqrt{G(M+m/A)}$. 73. $\sqrt{GM/a}$.

75. (a) 2,8 y; (b) 1,0·10⁻⁴. 77. (a) 1/2; (b) 1/2;

(c) B, o 1,1·10⁸ J. 79. (a) 54 km·s⁻¹; (b) 960 m·s⁻¹;

(c) $R_p/R_a = v_a/v_p$. 81. (a) 4,6·10⁵ J; (b) 260krát

větší. 83. (a) 7,5 km·s⁻¹; (b) 97 min; (c) 410 km;

(d) 7,7 km·s⁻¹; (e) 92 min; (f) 32·10⁻³ N; (g) považujeme-li

systém družice+Země za izolovaný, zachovává se jeho

moment hybnosti. 85. (a) 5 540 s; (b) 7,68 km·s⁻¹;

(c) 7,60 km·s⁻¹; (d) 5,78·10¹⁰ J; (e) $-11,8 \cdot 10^{10}$ J;

(f) $-6,02 \cdot 10^{10}$ J; (g) 6,63·10⁶ m; (h) 170 s, nová dráha.

87. (a) $(-7,0 \text{ mm})\mathbf{i} + (3,0 \text{ cm})\mathbf{j}$; (b) $(-0,19 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1})\mathbf{i} +$

$(0,40 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1})\mathbf{j}$. 89. (a) $\Delta v = 2,7 \text{ km} \cdot \text{s}^{-1}$;

$\Delta E = 6 \cdot 0 \cdot 10^{11} \text{ J}$; (b) $\Delta v = 2,5 \text{ km} \cdot \text{s}^{-1}$; $\Delta E = 4 \cdot 3 \cdot 10^{11} \text{ J}$.

Kapitola 15

KONTROLY

1. Všechny stejné. 2. (a) Všechny stejné;

(b) 0,95 ϱ_0 , ϱ_0 , 1,1 ϱ_0 . 3. 13 cm³·s⁻¹ směrem ven.

4. (a) Všude stejný; (b) 1, pak 2 a 3 stejná, 4; (c) 4, 3, 2, 1.

OTÁZKY 1. *e*, pak *b a d* stejná, pak *a a c* stejná.

3. (a) (1), (3), (2); (b) všude stejný; (c) ne (k tíze, která by

se projevila výchylkou vah, přispívá i tlak na stěny nádob).

5. (3), (4), (1), (2). 7. (a) Klesne; (b) klesne; (c) zůstane

stejná. 9. (a), (b) Stejně, zdánlivá váha (příklad 5.11a)

jak vody, tak i dřeva zůstává stejná; (c), (d) stejně; zdánlivá

váha (př. 5.11b, c) při (c) vzroste, při (d) klesne, ale stejně

pro vodu i dřevo. 11. (a) Blok 1 proti směru otáčení

hodinových ručiček, blok 2 ve směru; (b) blok 1 se ještě více

vychýlí, blok 2 se narovná.

CVIČENÍ A ÚLOHY

1. 1 000 kg·m⁻³. 3. 1,1·10⁵ Pa

neboli 1,1 atm. 5. 2,9·10⁴ N. 7. 5,0·10⁴ Pa.

9. 1,90·10⁴ Pa. 11. 5,4·10⁴ Pa. 13. 0,52 m.

15. (a) 6,06·10⁹ N; (b) 20 atm, nemůže. 17. 0,412 cm.

19. $(1/4)\varrho g S(h_2^2 - h_1^2)^2$. 21. 44 km. 23. (a) $\varrho g d h^2/2$;

(b) $\varrho g d h^3/6$; (c) $h/3$. 25. (a) 2,2; (b) 2,4.

27. $-3,9 \cdot 10^{-3}$ atm. 29. (a) $F_1 S_2/S_1$; (b) 100 N.

31. 1 070 g. 33. 1,5 g/cm³. 35. 600 kg/m³.

37. (a) 670 kg/m³; (b) 740 kg/m³. 39. 390 kg;

helium je nehořlavé. 41. (a) 1,2 kg; (b) 1 300 kg/m³.

43. $0,126 \text{ m}^3$. 45. Pět. 47. (a) $1,80 \text{ m}^3$; (b) $4,75 \text{ m}^3$.
 49. $2,79 \text{ g/cm}^3$. 51. (a) $9,4 \text{ N}$; (b) $1,6 \text{ N}$. 53. $4,0 \text{ m}$.
 55. $9,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 57. $45 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$. 59. (a) $2,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) 245 Pa . 61. (a) $4,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $84\cdot 10^3 \text{ Pa}$.
 63. $1,17\cdot 10^{-4} \text{ J}$. 65. (a) 2; (b) $1/2$; (c) musí se
 snížit na hodnotu $h_2 = h_1/4$. 67. $116 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 69. (a) $6,4 \text{ m}^3$; (b) $5,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $9,8\cdot 10^4 \text{ Pa}$. 71. 560 Pa ;
 (b) $5,0\cdot 10^4 \text{ N}$. 73. $40 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 75. (b) $H - h$; (c) $H/2$.
 77. (b) $22\cdot 10^{-3} \text{ m}^3\cdot\text{s}^{-1}$. 79. (b) $63,3 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.

Kapitola 16

- KONTROLY** 1. (a) $-x_m$; (b) $+x_m$; (c) 0. 2. Vztah (a).
 3. (a) 5 J; (b) 2 J; (c) 5 J. 4. Vesměs stejná perioda
 (v rov. (16.32) je m zahrnuto v I). 5. 1, 2, 3 (význam má
 poměr m/b , nikoliv b).
OTÁZKY 1. Vztah (c). 3. (a) 0; (b) mezi 0 a $+x_m$;
 (c) mezi $-x_m$ a 0; (d) mezi $-x_m$ a 0. 5. (a) Směrem
 k $-x_m$; (b) směrem k $+x_m$; (c) mezi $-x_m$ a 0; (d) mezi $-x_m$
 a 0; (e) rychlost se zvětšuje, velikost rychlosti zmenšuje;
 (f) rychlost i velikost rychlosti se zvětšují. 7. (a) (3),
 (2), (1); (b) vesměs stejná frekvence. 9. (3), (2), (1).
 11. Oscilátor s pružinou A. 13. (c), (a); „kyvadlo“ (b) se
 nekýve, ale otáčí se dokola. 15. (a), (b), (c) zůstane stejný;
 (d), (e) zmenší se; (f), (g) nebude kývat, ale otáčet se.

- CVIČENÍ A ÚLOHY** 1. (a) 0,50 s; (b) 2,0 Hz;
 (c) 18 cm. 3. (a) 245 N/m; (b) 0,284 s. 5. 708 N/m.
 7. $f > 500 \text{ Hz}$. 9. (a) 100 N/m; (b) 0,45 s.
 11. (a) $6,28\cdot 10^5 \text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 1,59 mm. 13. (a) 1,0 mm;
 (b) $0,75 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $570 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 15. (a) $1,29\cdot 10^5 \text{ N/m}$;
 (b) 2,68 Hz. 17. (a) 4,0 s; (b) $\frac{\pi}{2} \text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) 0,37 cm;
 (d) $(0,37 \text{ cm}) \cos \frac{\pi}{2} t$; (e) $(-0,58 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}) \sin \frac{\pi}{2} t$;
 (f) $0,58 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$; (g) $0,91 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-2}$; (h) 0; (i) $0,58 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$.
 19. (b) 12,47 kg; (c) 54,43 kg. 21. 1,6 kg. 23. (a) 1,6 Hz;
 (b) $1,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, 0; (c) $10 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$, $\pm 10 \text{ cm}$; (d) $(-10 \text{ N}\cdot\text{m}^{-1})x$.
 25. 22 cm. 27. (a) 25 cm; (b) 2,2 Hz. 29. (a) 0,500 m;
 (b) $-0,251 \text{ m}$; (c) $3,06 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 31. (a) 0,183 a;
 (b) ve stejném směru. 37. (a) $k_1 = (n + 1)k/n$,
 $k_2 = (n + 1)k$; (b) $f_1 = f\sqrt{(n + 1)/n}$,
 $f_2 = f\sqrt{n + 1}$. 39. (b) 42 min. 41. (a) 200 N/m;
 (b) 1,39 kg; (c) 1,91 Hz. 43. (a) 130 N/m; (b) 0,62 s;
 (c) 1,6 Hz; (d) 5,0 cm; (e) $0,51 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 45. (a) 3/4;
 (b) $1/4$; (c) $x_m/\sqrt{2}$. 47. (a) 3,5 m; (b) 0,75 s.
 49. (a) 0,21 m; (b) 1,6 Hz; (c) 0,10 m. 51. (a) 0,062 5 J;
 (b) 0,031 25 J. 53. 12 s. 55. (a) 39,5 rad/s;
 (b) 34,2 rad/s; (c) 124 rad/s^2 . 57. (a) 8,3 s;
 (b) ne. 59. $9,47 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 61. 8,77 s. 63. 5,6 cm.
 65. $2\pi\sqrt{(R^2 + 2d^2)/2gd}$. 67. (a) $0,205 \text{ kg}\cdot\text{m}^2$;
 (b) 47,7 cm; (c) 1,50 s. 71. $2\pi\sqrt{(L^2 + 12x^2)/(12gx)}$;
 (b) 0,289 m. 73. 9,78 $\text{m}\cdot\text{s}^{-2}$. 75. $2\pi\sqrt{m/(3k)}$.
 77. $\frac{1}{2\pi}(\sqrt{g^2 + v^4/R^2/L})^{1/2}$. 79. (b) menší.
 81. (a) 2,0 s; (b) 18,5 N·m/rad. 83. 0,29 L.
 85. 2,59krát. 87. (a) 0,102 kg/s; (b) 0,137 J.
 89. $k = 490 \text{ N/cm}$, $b = 1100 \text{ kg}\cdot\text{s}^{-1}$. 91. 1,9 in.
 93. (a) $y_m = 8,8\cdot 10^{-4} \text{ m}$, $T = 0,18 \text{ s}$, $\omega = 35 \text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$;

- (b) $y_m = 5,6\cdot 10^{-2} \text{ m}$, $T = 0,48 \text{ s}$, $\omega = 13 \text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (c) $y_m = 3,3\cdot 10^{-2} \text{ m}$, $T = 0,31 \text{ s}$, $\omega = 20 \text{ rad}\cdot\text{s}^{-1}$.

Kapitola 17

- KONTROLY** 1. 1 $\rightarrow$ (c); 2 $\rightarrow$ (a); 3 $\rightarrow$ (b). 2. (a) (2),
 (3), (1); (b) (3), pak společně (1) a (2). 3. (a). 4. $0,20\lambda$
 a $0,80\lambda$ společně, pak 0,60 λ ; 0,45 λ . 5. (a) (1); (b) (3);
 (c) (2). 6. (a) 75 Hz; (b) 525 Hz.
OTÁZKY 1. 7d. 3. Společně A a B, pak
 C, D. 5. Částečná (blíže k destruktivní interferenci).
 7. (a) a (d) společně, pak (b) a (c) společně. 9. (a) 8;
 (b) kmitná; (c) delší; (d) nižší. 11. (a) Celočíslné násobky
 3; (b) uzel; (c) uzel. 13. Struna A. 15. Snížení.
CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) 75 Hz; (b) 13 ms.
 3. (a) $7,5\cdot 10^{14} \text{ Hz}$ až $4,3\cdot 10^{14} \text{ Hz}$; (b) 1,0 m až 200 m;
 (c) $6,0\cdot 10^{16} \text{ Hz}$ až $3,0\cdot 10^{19} \text{ Hz}$. 5. $y = 0,010 \sin\{\pi(3,33x +$
 $+ 1100t)\}$, kde x a y jsou v metrech a t v sekundách.
 11. (a) $z = 3,0 \sin(60y - 10\pi t)$, kde z je udáno
 v mm, y v cm a t v sekundách; (b) $9,4 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$.
 13. (a) $y = 2,0 \sin\{2\pi(0,10x - 400t)\}$, kde x a y jsou
 udány v cm a t v sekundách; (b) $50 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $40 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 15. (b) $2,0 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $y = (4,0 \text{ cm}) \sin\{\pi(x/10 - t/5 + 1)\}$,
 kde x je udáno v cm a t v sekundách; (d) $-2,5 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$.
 17. 129 $\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$. 19. 135 N. 23. (a) 15 $\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) 0,036 N. 25. $y = 0,12 \sin(141x + 628t)$, kde y je
 v mm, x v metrech a t v sekundách. 27. (a) 5,0 cm;
 (b) 40 cm; (c) $12 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (d) 0,033 s; (e) $9,4 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (f) $5,0 \sin(16x + 190t + 0,79)$, kde x je v metrech, y
 v cm a t v sekundách. 29. (a) $v_1 = 28,6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$,
 $v_2 = 22,1 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $M_1 = 187,5 \text{ g}$, $M_2 = 312,5 \text{ g}$.
 31. (a) $\sqrt{k(\Delta l)(l + \Delta l)/m}$. 33. (a) $P_2 = 2P_1$;
 (b) $P_2 = P_1/4$. 35. (a) 3,77 $\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) 12,3 N;
 (c) nula; (d) 46,3 W; (e) nula; (f) nula; (g) $\pm 0,50 \text{ cm}$.
 37. 82,8°, 1,45 rad, 0,23 vlnových délek. 39. 5,0 cm.
 41. (a) 4,4 mm; (b) 112°. 43. (a) $0,83y_1$; (b) 37°.
 45. (a) $2f_3$; (b) λ_3 . 47. 10 cm. 49. (a) $82,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) 16,8 m; (c) 4,88 Hz. 51. 240 cm, 120 cm, 80 cm.
 53. 7,91 Hz, 15,8 Hz, 23,7 Hz. 55. Ano, dvě rezonanční
 frekvence $f_{1A} = f_{4B}$, $f_{2A} = f_{8B}$. 57. (a) 2,0 Hz,
 200 cm, $400 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $x = 50 \text{ cm}$, 150 cm, 250 cm
 atd.; (c) $x = 0$, 100 cm, 200 cm atd. 63. (a) 1,3 m;
 (b) $y' = 0,002 \sin(9,4x) \cos(3800t)$, kde x a y jsou
 v metrech a t v sekundách. 67. (b) V kladném směru
 osy x ; výměna amplitud původních dvou postupných vln;
 (c) největší v $x = \lambda/4 = 6,26 \text{ cm}$; nejmenší v $x = 0$ a $x =$
 $= \lambda/2 = 12,5 \text{ cm}$; (d) největší amplituda 4,0 mm odpovídá
 součtu amplitud původních postupných vln; nejmenší
 amplituda 1,0 mm odpovídá absolutní hodnotě jejich rozdílu.
- Kapitola 18**
KONTROLY 1. Začíná klesat (příklad: posuňte
 myšleně křivky v obr. 18.6 doprava za bod $x = 42 \text{ m}$).
 2. (a) Plně konstruktivní, $m = 0$; (b) plně destruktivní,
 $m = 4$. 3. (a) 1 a 2 stejná, pak 3; (b) 3, pak 1 a 2

stejná. 4. Druhá. 5. Povolit. 6. (a) větší; (b) menší; (c) ani (d) nelze rozhodnout; (e) větší; (f) menší.

7. (a) $222 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $+20 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.

OTÁZKY 1. Pulz podél dráhy 2. 3. (a) 2,0 vlnové délky; (b) 1,5 vlnové délky; (c) plně konstruktivní, plně destruktivní. 5. (a) V protifázi; (b) v protifázi. 7. 70 dB.

9. (a) Dva; (b) kmitna. 11. Všechny liché harmonické.

13. Buď 501 Hz, 503 Hz a 508 Hz, anebo 505 Hz, 507 Hz a 508 Hz.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) Skutečná vzdálenost je asi o 3 % větší; (b) počet sekund dělit 4,7 (skutečná vzdálenost je o necelé 1 % větší) nebo násobit 0,21 (o 1,5 % menší). 3. Posluchač rádia, přibližně o 0,85 s.

5. $7,9\cdot 10^{10} \text{ Pa}$. 7. $9,9992 \text{ cm} < x < 10,0007 \text{ cm}$;

$15,5751 \mu\text{s} < t < 15,5775 \mu\text{s}$. Chyba nesmí překročit $\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{6420} \doteq 0,07\%$. 9. 43,5 m. 11. 40,7 m.

13. 100 kHz. 15. (a) 2,29 kHz, 0,229 kHz, 22,9 kHz;

(b) 1,14 kHz, 0,114 kHz, 11,4 kHz. 17. (a) $6,0 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;

(b) $y = 0,30 \sin\{\pi(x/12 + 50t)\}$, kde x a y jsou v cm a t v sekundách. 19. 4,12 rad. 21. (a) $343(1 + 2m) \text{ Hz}$, kde m je celé číslo od 0 do 28; (b) $686m \text{ Hz}$, kde m je celé číslo od 1 do 29. 23. (a) Osm; (b) osm. 25. 64,7 Hz, 129 Hz.

27. (a) $0,080 \text{ W}\cdot\text{m}^{-2}$; (b) $0,013 \text{ W}\cdot\text{m}^{-2}$. 29. 36,8 nm.

31. (a) 1000krát; (b) 32krát. 33. (a) $39,7 \mu\text{W}\cdot\text{m}^{-2}$;

(b) 171 nm; (c) 0,893 Pa. 35. (a) 59,7; (b) $2,81\cdot 10^{-4}$.

37. $s_m \sim r^{-1/2}$. 39. (a) 5000; (b) 71; (c) 71.

41. 171 m. 43. 3,16 km. 45. (a) 5200 Hz;

(b) $a_{ZAD}/a_{ZBD} = 2$. 47. 20 kHz. 49. Čtyřikrát.

51. Při výšce vodního sloupce $\frac{7}{8} \text{ m}$, $\frac{5}{8} \text{ m}$, $\frac{3}{8} \text{ m}$, $\frac{1}{8} \text{ m}$.

53. (a) 5,0 cm od jednoho konce; (b) 1,2; (c) 1,2.

55. (a) 1130 Hz, 1500 Hz a 1880 Hz. 57. (a) 230 Hz;

(b) vyšší. 59. (a) Uzel; (c) 22 s. 61. 387 Hz.

63. 0,02. 65. 3,8 Hz. 67. (a) 612 km/h od majitelky

psa; (b) 124 km/h od majitelky. 69. $4,6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.

71. $2,6\cdot 10^8 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 73. (a) 77,6 Hz; (b) 77,0 Hz.

75. 33,0 km. 79. (a) 970 Hz; (b) 1030 Hz;

(c) 60 Hz, ne. 81. (a) 1,02 kHz; (b) 1,04 kHz.

83. $1540 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 85. 41 kHz. 87. (a) 2,0 kHz;

(b) 2,0 kHz. 89. (a) 485,8 Hz; (b) 500,0 Hz; (c) 486,2 Hz;

(d) 500,0 Hz. 91. $1\cdot 10^6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, vzdaluje se. 93. 0,13c.

Kapitola 19

KONTROLY 1. (a) Všechny stejné; (b) 50°X , 50°Y , 50°W .

2. (a) (2) a (3) stejný, pak (1), pak (4); (b) (3), (2), potom

(1) a (4) stejný. 3. Materiál A. 4. c a e . 5. (a) Nula;

(b) záporné. 6. b a d stejné, pak a , c .

OTÁZKY 1. 25°S , 25°U , 25°R . 3. c , ostatní stejné.

5. B, potom A a C stejné. 7. (a) Oba ve směru otáčení

hodinových ručiček; (b) oba ve směru otáčení hodinových

ručiček. 9. c , a , b . 11. Nahoru (při kapalně vodě vně

a zespodu je $\Delta T = 0$ horizontálně i dolů). 13. Při teplotě

svých prstů. 15. (3), (2), (1).

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. 2,71 K. 3. 0,05 kPa, dusík.

5. (a) 320°F ; (b) $-12,3^\circ\text{F}$. 7. (a) -96°F ; (b) $56,7^\circ\text{C}$.

9. (a) -40°C ; (b) 575 K; (c) Celsiova a Kelvinova teplota

nemohou nabývat stejné hodnoty. 11. (a) $[A] =$

$= \text{s}^{-1}$. 13. 1,00022krát, tj. o $4,4\cdot 10^{-3} \text{ cm}$.

15. 0,038 in = 0,97 mm. 17. (a) 9,996 cm; (b) 68°C .

19. O 170 km. 21. O 0,32 cm^2 . 23. Vzroste

o 29 cm^3 . 25. O 0,432 cm^3 . 27. Při -157°C . 29. Při

360°C . 35. +0,68 s za hodinu. 37. (b) Použijte

$39,3 \text{ cm}$ oceli a $13,1 \text{ cm}$ mosazi. 39. (a) $523 \text{ J}\cdot\text{kg}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$;

(b) 0,600 mol, tedy $3,61\cdot 10^{23}$ molekul; (c) $26,2 \text{ J}\cdot\text{mol}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$.

41. 94,61. 43. 109 g. 45. 1,30 MJ. 47. 1,9krát větší.

49. (a) 33,9 Btu; (b) $95,6^\circ\text{C}$. 51. (a) 52 MJ; (b) 0°C .

53. (a) 411 g; (b) 23 hal. 55. $0,41 \text{ kJ}\cdot\text{kg}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$.

57. 3,0 min. 59. 73 kW. 61. 2,17 g. 63. 33 m^2 .

65. 33 g. 67. (a) 0°C ; (b) $2,5^\circ\text{C}$. 69. $2500 \text{ J}\cdot\text{kg}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$.

71. a : 120 J, b : 75 J, c : 30 J. 73. (a) -200 J ;

(b) -293 J ; (c) -93 J . 75. $-5,0 \text{ J}$. 77. 33,3 kJ.

79. 766°C . 81. (a) $1,2 \text{ W}\cdot\text{m}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$, $0,70 \text{ Btu}/(\text{ft}\cdot\text{F}\cdot\text{h})$;

(b) $0,030 \text{ ft}^2\cdot\text{F}\cdot\text{h}\cdot\text{Btu}^{-1}$. 83. $1660 \text{ J}\cdot\text{s}^{-1}$. 87. Uspořá-

dání b. 89. (a) 2,0 MW; (b) 220 W. 91. (a) $17 \text{ kW}\cdot\text{m}^{-2}$;

(b) $18 \text{ W}\cdot\text{m}^{-2}$. 93. $-6,1 \text{ nW}$. 95. $0,40 \text{ cm}\cdot\text{h}^{-1}$.

97. Cu-Al: $84,3^\circ\text{C}$; Al-mosaz: $57,6^\circ\text{C}$.

Kapitola 20

KONTROLY 1. Všechny kromě c . 2. (a) Všechny

stejně; (b) 3, 2, 1. 3. U plynu A. 4. 5 (největší

změna T), potom společně 1, 2, 3, 4. 5. 1, 2, 3, 4; $Q_4 < 0$

při izochorickém chlazení, $Q_3 = 0$, Q_2 se změnil v práci W_2 ,

ale Q_1 se změnil ve větší práci W_1 a zvýšil teplotu plynu.

OTÁZKY 1. Vzroste, ale mnohem méně než na

dvojnásobek (jsou zadány $^\circ\text{C}$, ale je třeba dosazovat K).

3. (a), (c), (b). 5. 1180 J. 7. d , potom společně a a b ,

potom c . 9. Izochorický děj. 11. (a) Stejná; (b) vzroste;

(c) poklesne; (d) vzroste. 13. -4 J . 15. (a) 1:

víceatomové; 2: dvojatomové; 3: jednoatomové; (b) větší.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) 0,0127; (b) $7,65\cdot 10^{21}$.

3. Asi 6600 molekul. 5. Počet molekul v inkoustu

je asi $3\cdot 10^{16}$; počet tvorů by byl asi $6\cdot 10^{20}$, tedy zhruba

20000krát větší. 7. (a) $5,47\cdot 10^{-8} \text{ mol}$; (b) $3,29\cdot 10^{16}$.

9. (a) 106 mol; (b) $0,892 \text{ m}^3$. 11. $27,0 \text{ lb}\cdot\text{in}^{-2}$.

13. (a) $2,5\cdot 10^{25} \text{ m}^{-3}$; (b) 1,2 kg. 15. 5600 J. 17. 1/5.

19. (a) Zmenší se o 45 J; (b) 180 K. 21. 100 cm^3 .

23. 198°F . 25. $2,0\cdot 10^5 \text{ Pa}$. 27. $180 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.

29. $9,53\cdot 10^6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 31. 313°C . 33. 1,9 kPa.

35. (a) 0,0353 eV, 0,0483 eV; (b) 3400 J, 4650 J.

37. $\Delta U = 5,21\cdot 10^{-26} \text{ J}$, $\overline{E}_k = 5,65\cdot 10^{-21} \text{ J}$; ΔU je

vůči $\overline{E}_k$ zanedbatelná. 39. (a) $6,75\cdot 10^{-20} \text{ J}$; (b) 1 : 10,7.

41. 0,32 nm. 43. 15 cm. 45. (a) $3,27\cdot 10^{10}$; (b) 172 m.

47. (a) 22,41; (b) 1 : 2,25; (c) $8,4\cdot 10^{-5} \text{ m}$; (d) stejné

jako v (c). 51. (a) $3,2 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $3,4 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$;

(c) $4,0 \text{ cm}\cdot\text{s}^{-1}$. 53. (a) v_P , v_{ef} , $\bar{v}$; (b) pořadí je

opačné. 55. (a) $1,0\cdot 10^4 \text{ K}$, $1,6\cdot 10^5 \text{ K}$; (b) 440 K,

7000 K; (c) kyslík. 57. 4,7. 59. (a) $2N/(3v_0)$;

(b) $N/3$; (c) $1,22v_0$; (d) $1,31v_0$. 61. $RT \ln(V_f/V_i)$.

63. (a) 15,9 J; (b) $33,4 \text{ J}\cdot\text{mol}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$; (c) $26,1 \text{ J}\cdot\text{mol}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$.

65. $(n_1 C_1 + n_2 C_2 + n_3 C_3) / (n_1 + n_2 + n_3)$. 67. (a) $-5,0 \text{ kJ}$;
 (b) $2,0 \text{ kJ}$; (c) $5,0 \text{ kJ}$. 69. (a) $0,375 \text{ mol}$; (b) 1090 J ;
 (c) $0,714$. 71. (a) $p_f = 14 \text{ atm}$; (b) $T_f = 620 \text{ K}$.
 79. $0,63$. 81. (a) Jednoatomový; (b) $2,7 \cdot 10^4 \text{ K}$;
 (c) $4,5 \cdot 10^4 \text{ mol}$; (d) $3,4 \text{ kJ}$, 340 kJ ; (e) $0,01$. 83. 5 m^3 .
 85. (a) Hodnoty v pořadí Q , ΔE_{int} , W : děj $1 \rightarrow 2$: 3740 J ,
 3740 J , 0 ; děj $2 \rightarrow 3$: 0 , -1810 J , 1810 J ; děj $3 \rightarrow 1$:
 -3220 J , -1930 J , -1290 J ; celý cyklus: 520 J , 0 , 520 J ;
 (b) $V_2 = 0,0246 \text{ m}^3$, $p_2 = 2p_1$, $V_3 = 0,0373 \text{ m}^3$,
 $p_3 = p_1 = 1,01 \cdot 10^5 \text{ Pa}$.

Kapitola 21

KONTROLY 1. (a), (b), (c). 2. Menší. 3. (c), (b), (a).
 4. (a), (d), (c), (b). 5. (b).

OTÁZKY 1. Nemění se. 3. *B, A, C, D*. 5. Je
 stejná. 7. (a) Zůstává konstantní; (b) roste; (c) klesá.
 9. (a) Zůstává konstantní; (b) roste; (c) klesá. 11. (a) 0;
 (b) $1/4$; (c) $1/2$.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $14,4 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$. 3. (a) $9,22 \cdot 10^3 \text{ J}$;
 (b) $23,1 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$; (c) 0 . 5. $5,79 \cdot 10^4 \text{ J}$; $173 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$.
 7. (a) $14,6 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$; (b) $30,2 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$. 9. (a) $57,0^\circ\text{C}$;
 (b) $-22,1 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$; (c) $+24,9 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$; (d) $+2,8 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$.
 13. (a) 320 K ; (b) 0 ; (c) $+1,72 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$. 15. $0,75 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$.
 17. (a) $-943 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$; (b) $+943 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}$; (c) ano.
 19. (a) $3p_0V_0$; (b) $6RT_0$, $(3/2)R \ln 2$; (c) obě změny
 jsou nulové. 21. 31% ; 16 kJ . 23. (a) $23,6\%$;
 (b) $1,49 \cdot 10^4 \text{ J}$. 25. $-7,2^\circ\text{C}$; $67,8^\circ\text{C}$. 27. (a) $1,47 \cdot 10^3 \text{ J}$;
 (b) $-5,54 \cdot 10^2 \text{ J}$; (c) $9,18 \cdot 10^2 \text{ J}$; (d) $62,4\%$. 29. (a) 2270 J ;
 (b) 14800 J ; (c) $15,4\%$; (d) $75,0\%$, je větší. 31. (a) 78% ;
 (b) $81 \text{ kg}\cdot\text{s}^{-1}$. 33. (a) $p_2 = 3p_1$, $V_2 = nRT_1/p_1$;
 $p_4 = p_1/4^\gamma$, $T_4 = T_1/4^{(\gamma-1)}$; $p_3 = 3p_1/4^\gamma$,
 $T_3 = 3T_1/4^{(\gamma-1)}$; (b) $1 - 1/4^{(\gamma-1)}$. 35. (a) 21 J .
 37. 440 W . 39. 186 W . 41. $\{1 - (T_2/T_1)\} / \{1 - (T_4/T_3)\}$.
 45. (a) $W = N! / (n_1! n_2! n_3!)$;
 (b) $\{(N/2)!(N/2)! / \{(N/3)!(N/3)!(N/3)!\}$; (c) $4,2 \cdot 10^{16}$.

Kapitola 22

KONTROLY 1. C a D se přitahují; B a D se přitahují.
 2. (a) Doleva; (b) doleva; (c) doleva. 3. (a) (1), (3), (2);
 (b) menší. 4. $-15e$ (celkový náboj $-30e$ se rovnoměrně
 rozdělí na obě koule).

OTÁZKY 1. Ne, platí pouze pro bodové náboje,
 tělesa, která lze za bodové náboje považovat (např. ve
 velkých vzdálenostech) a pro rovnoměrně nabitě kulové
 vrstvy (včetně plných koulí). 3. (a) a (b). 5. Dvě
 možnosti: jedna vlevo od částic, druhá mezi protony.
 7. $6Q^2 / (4\pi\epsilon_0 d^2)$, doleva. 9. (a) Stejně; (b) menší;
 (c) vyruší se; (d) nevyruší se; (e) kladný směr osy y ;
 (f) záporný směr osy y ; (g) kladný směr osy x ; (h) záporný
 směr osy x . 11. (a) *A, B* a *D*; (b) všechny čtyři; (c) spojit
A a *D*; rozpojit je; pak spojit jednu z nich s *B*. (Existují
 ještě dvě další řešení.) 13. (a) Může být, ale nemusí;
 (b) musí být. 15. Stejná. 17. *D*.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $0,50 \text{ C}$. 3. $2,81 \text{ N}$ na každých

náboj. 5. (a) $4,9 \cdot 10^{-7} \text{ kg}$; (b) $7,1 \cdot 10^{-11} \text{ C}$. 7. $3F/8$.
 9. (a) $1,60 \text{ N}$; (b) $2,77 \text{ N}$. 11. (a) $Q_1 = 9Q_2$;
 (b) $Q_1 = -25Q_2$. 13. Buď $-1,00 \mu\text{C}$ a $+3,00 \mu\text{C}$,
 nebo $+1,00 \mu\text{C}$ a $-3,00 \mu\text{C}$. 15. (a) 36 N , -10° od osy
 x ; (b) $x = -8,3 \text{ cm}$, $y = +2,7 \text{ cm}$. 17. (a) $5,7 \cdot 10^{13} \text{ C}$,
 ne; (b) $6,0 \cdot 10^5 \text{ kg}$. 19. (a) $Q_1 = -2\sqrt{2}Q_2$; (b) ne.
 21. $3,1 \text{ cm}$. 23. $2,89 \cdot 10^{-9} \text{ N}$. 25. $-1,32 \cdot 10^{13} \text{ C}$.
 27. (a) $3,2 \cdot 10^{-19} \text{ C}$; (b) dvojmocné. 29. (a) $8,99 \cdot 10^{-19} \text{ N}$;
 (b) 625 . 31. $5,1 \text{ m}$ pod elektronem. 33. $1,3 \text{ d}$.
 35. (a) 0 ; (b) $1,9 \cdot 10^{-9} \text{ N}$. 37. 10^{18} N . 39. (a) 9 B ;
 (b) ^{13}N ; (c) ^{12}C . 41. (a) $F = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{Q^2}{d^2} \alpha(1 - \alpha)$; (c) $0,5$;
 (d) $0,15$ a $0,85$.

Kapitola 23

KONTROLY 1. (a) Doprava; (b) doleva; (c) doleva;
 (d) doprava (p a e mají náboj o stejné velikosti, p je
 vzdálenější). 2. Všechny stejné. 3. (a) V kladném
 směru osy y ; (b) v kladném směru osy x ; (c) v záporném
 směru osy y . 4. (a) Vlevo; (b) vlevo; (c) klesat.
 5. (a) Všechny stejné; (b) stejné (1) a (3), potom stejné
 (2) a (4).

OTÁZKY 1. (a) V kladném směru osy x ; (b) dolů
 a doprava; (c) v bodě *A*. 3. Jsou dva takové body:
 jeden vlevo od částic, druhý mezi protony. 5. (a) Ano;
 (b) směrem k náboji; (c) ne (vektory intenzity nemají stejný
 směr); (d) vyruší se; (e) zesílí se; (f) v záporném směru
 osy y . 7. (a) (3), pak (1) a (2) stejné (nula); (b) všechny
 stejné; (c) stejné (1) a (2), pak (3). 9. (a) Doprava;
 (b) velikost rychlosti protonu p^+ a mionu μ^- stoupá,
 pionu π^+ klesá, neutronu n se nemění. 11. (a), (b),
 (c). 13. (a) (4), (3), (1), (2); (b) (3), pak (1) a (4) stejný,
 pak (2).

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) $6,4 \cdot 10^{-18} \text{ N}$; (b) $20 \text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$.
 3. Na obrázku doprava. 7. 56 pC . 9. $3,07 \cdot 10^{21} \text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$,
 radiálně směrem od jádra. 13. (a) $Q / (8\pi\epsilon_0 d^2)$,
 doleva; $3Q / (\pi\epsilon_0 d^2)$, doprava; $7Q / 16(\pi\epsilon_0 d^2)$, doleva.
 15. 0 . 17. $9 \text{ h } 30 \text{ min}$. 19. $E = (Q / \pi\epsilon_0 a^2)$,
 podél osy souměrnosti směrem od trojúhelníku.
 21. $7,4Q / (4\pi\epsilon_0 d^2)$, leží v prvním kvadrantu a svírá
 s osou x úhel 28° . 23. $6,88 \cdot 10^{-28} \text{ C}\cdot\text{m}$. 25. $\frac{1}{4\pi\epsilon_0} (p/r^3)$,
 antiparalelně s p . 29. $R/\sqrt{2}$. 31. $\frac{1}{4\pi\epsilon_0} (4Q/\pi R^2)$,
 ve směru rostoucího y . 37. (a) $0,10 \mu\text{C}$; (b) $1,3 \cdot 10^{17}$;
 (c) $5,0 \cdot 10^{-6}$. 39. $3,51 \cdot 10^{15} \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$. 41. $6,6 \cdot 10^{-15} \text{ N}$.
 43. $2,03 \cdot 10^{-7} \text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$, svisle vzhůru. 45. (a) $-0,029 \text{ C}$;
 (b) koule by se vlivem odpuzivých sil roztrhla.
 47. (a) $1,92 \cdot 10^{12} \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$; (b) $1,96 \cdot 10^5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 49. (a) $9,04 \cdot 10^{-16} \text{ kg}$; (b) 120 . 51. $1,64 \cdot 10^{-19} \text{ C}$ (asi
 o 3% vyšší). 53. (a) $0,245 \text{ N}$, ve směru osy $+x$, ve
 čtvrtém kvadrantu, svírá s osou x úhel $11,3^\circ$; (b) $x = 108 \text{ m}$,
 $y = -21,6 \text{ m}$. 55. $27 \mu\text{m}$. 57. (a) Ano; (b) na horní
 desku, $2,73 \text{ cm}$. 59. (a) 0 ; (b) $8,5 \cdot 10^{-22} \text{ N}\cdot\text{m}$; (c) 0 .
 61. $(1/2\pi)\sqrt{pEI}$. 63. (a) $E = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} 2Qd^{-2}\alpha(1 + \alpha^2)^{-3/2}$;
 (c) $\alpha = 0,707$; (d) $\alpha = 0,21$ a $\alpha = 1,9$.

Kapitola 24

KONTROLY 1. (a) $+ES$; (b) $-ES$; (c) 0; (d) 0.
 2. (a) (2); (b) (3); (c) (1). 3. (a) Stejný; (b) stejný;
 (c) stejný. 4. (a) $+50Q$; (b) $-150Q$. 5. 3 a 4 stejné,
 potom 2, 1.

OTÁZKY 1. (a) $8\text{ N}\cdot\text{m}^2\cdot\text{C}^{-1}$; (b) 0. 3. (a) Všechny
 stejné (nula); (b) všechny stejné. 5. $+13Q/\varepsilon_0$.
 7. Všechny stejné. 9. Všechny stejné. 11. 2σ , σ ,
 3σ nebo 3σ , σ , 2σ . 13. (a) Všechny stejné ($E = 0$);
 (b) všechny stejné. 15. (a) Stejný ($E = 0$); (b) klesá;
 (c) klesá (k nule); (d) stejný.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) $693\text{ kg}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $693\text{ kg}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (c) $347\text{ kg}\cdot\text{s}^{-1}$; (d) $347\text{ kg}\cdot\text{s}^{-1}$; (e) $575\text{ kg}\cdot\text{s}^{-1}$.
 3. (a) 0; (b) $-3,92\text{ N}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{C}^{-1}$; (c) 0; (d) 0 pro každé
 pole. 5. (a) Obklopuje $2Q$ a $-2Q$ nebo všechny
 čtyři náboje; (b) obklopuje $2Q$ a Q ; (c) není možné.
 7. $2,0\cdot 10^{-5}\text{ N}\cdot\text{m}^2\cdot\text{C}^{-1}$. 9. $Q/(6\varepsilon_0)$. 11. (a) $-\pi R^2 E$;
 (b) $\pi R^2 E$. 13. $-4,2\cdot 10^{-10}\text{ C}$. 15. 0 pro každou
 ze tří stěn, které se dotýkají Q , $Q/(24\varepsilon_0)$ pro ostatní
 stěny. 17. $2,0\ \mu\text{C}\cdot\text{m}^{-2}$. 19. (a) $4,5\cdot 10^{-7}\text{ C}\cdot\text{m}^{-2}$;
 (b) $5,1\cdot 10^{-4}\text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$. 21. (a) $-3,0\cdot 10^{-6}\text{ C}$; (b) $+1,3\cdot 10^{-5}\text{ C}$.
 23. (a) $0,32\ \mu\text{C}$; (b) $0,14\ \mu\text{C}$. 27. (a) $E = Q/(2\pi\varepsilon_0 Lr)$,
 směřuje radiálně dovnitř; (b) $-Q$ na vnitřní i vnější
 stěně; (c) $E = Q/(2\pi\varepsilon_0 Lr)$, směřuje radiálně ven.
 29. $3,6\text{ nC}$. 31. (b) $Q R^2/(2\varepsilon_0 r)$. 33. (a) $5,3\cdot 10^7\text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$;
 (b) $60\text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$. 35. $5,0\text{ nC}\cdot\text{m}^{-2}$. 37. $0,44\text{ mm}$.
 39. (a) $4,9\cdot 10^{-22}\text{ C}\cdot\text{m}^{-2}$; (b) dolů. 41. (a) Qx/ε_0 ;
 (b) $Qd/(2\varepsilon_0)$, nezávislá na x . 43. (a) $-750\text{ N}\cdot\text{m}^2\cdot\text{C}^{-1}$;
 (b) $-6,64\text{ nC}$. 45. (a) $4,0\cdot 10^6\text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$; (b) 0. 47. (a) 0;
 (b) $Q_a/(4\pi\varepsilon_0 r^2)$; (c) $(Q_a + Q_b)/(4\pi\varepsilon_0 r^2)$; (d) vnitřní stěna
 vnější koule: 0, vnější stěna vnitřní koule: Q_a , vnitřní stěna
 vnější koule: $-Q_a$, vnější stěna vnější koule: $Q_a + Q_b$.
 51. (a) $-Q$; (b) $+Q$; (c) $E = Q/(4\pi\varepsilon_0 r^2)$ radiálně směrem
 ven; (d) $E = 0$; (e) $E = Q/(4\pi\varepsilon_0 r^2)$ radiálně směrem
 ven; (f) 0; (g) $E = Q/(4\pi\varepsilon_0 r^2)$, radiálně směrem ven;
 (h) ano, náboj se indukuje; (i) ne; (j) ano; (k) ne; (l) ne.
 53. (a) $E = Qr/(4\pi\varepsilon_0 a^3)$; (b) $E = Q/(4\pi\varepsilon_0 r^2)$; (c) 0;
 (d) 0; (e) na vnitřní $-Q$, na vnější 0. 55. $Q/(2\pi a^2)$.
 59. $\alpha = 0,80$.

Kapitola 25

KONTROLY 1. (a) Zápornou; (b) roste. 2. (a) Kladnou;
 (b) vyšší. 3. (a) Doprava; (b) (1), (2), (3), (5): kladná;
 (4), záporná; (c) (3), pak (1), (2) a (5) stejně, pak (4).
 4. Všechny stejně. 5. A, C (nula), B. 6. (a) (2), pak (1)
 a (3) stejně; (b) (3); (c) bude se zrychlovat směrem doleva.
 7. Blíž (polovina z , 23 fm).

OTÁZKY 1. (a) S vyšším; (b) kladná; (c) záporná;
 (d) všechny stejně. 3. (a) (1) a (2); (b) pro žádnou; (c) ne;
 (d) (1) a (2) ano, (3) a (4) ne. 5. (b), pak (a), (c) a (d)
 stejná. 7. (a) Záporná; (b) nulová. 9. (a) (1), pak
 (2) a (3) stejně; (b) 3. 11. Vlevo. 13. (a), (b), (c).
 15. (a) (3), (2), (1); (b) nula. 17. (a) Kladná; (b) kladná;
 (c) záporná; (d) všechny stejně. 19. (a) Ne; (b) ano.

21. Ne (body na průsečnici by měly dvě rozdílné hodnoty
 potenciálu). 23. (a)–(b) všechny stejně; (c) (C), (B), (A);
 (d) všechny stejně.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $1,2\text{ GeV}$. 3. (a) Klesne
 o $3,0\cdot 10^{10}\text{ J}$; (b) $7,7\text{ km}\cdot\text{s}^{-1}$; (c) $9,0\cdot 10^4\text{ kg}$. 5. $2,90\text{ kV}$.
 9. $8,8\text{ mm}$. 11. (a) $136\text{ MV}\cdot\text{m}^{-1}$; (b) $8,82\text{ kV}\cdot\text{m}^{-1}$.
 13. (b) Protože jsme bod s $\varphi = 0$ zvolili jinde;
 (c) $Q/(8\pi\varepsilon_0 R)$; (d) rozdíly potenciálů jsou nezávislé
 na volbě bodu $\varphi = 0$. 15. (a) -4500 V ;
 (b) -4500 V . 17. 843 V . 19. $2,8\cdot 10^5$. 21. $x = d/4$
 a $x = -d/2$. 23. Žádný. 25. (a) $3,3\text{ nC}$;
 (b) $12\text{ nC}\cdot\text{m}^{-2}$. 27. $6,4\cdot 10^8\text{ V}$. 29. 190 MV .
 31. (a) $-4,8\text{ nm}$; (b) $8,1\text{ nm}$; (c) ne. 33. $16,3\ \mu\text{V}$.
 35. (a) $\varphi = \frac{1}{4\pi\varepsilon_0} 2\lambda \ln(L/2 + \sqrt{L^2/4 + d^2})/d$; (b) 0.
 37. (a) $-\frac{5Q}{4\pi\varepsilon_0 R}$; (b) $-\frac{5Q}{4\pi\varepsilon_0} (z^2 + R^2)^{-1/2}$. 39. $0,113\sigma R/\varepsilon_0$.
 41. $Q/(4\pi\varepsilon_0 L) \cdot \ln(1 + L/d)$. 43. $670\text{ V}\cdot\text{m}^{-1}$.
 45. $p/(2\pi\varepsilon_0 r^3)$. 47. $39\text{ V}\cdot\text{m}^{-1}$, ve směru $-x$.
 49. (b) $\frac{1}{4\pi\varepsilon_0} Qz(z^2 + R^2)^{-3/2}$. 51. (a) $c(\sqrt{L^2 + y^2} -$
 $- y)/(4\pi\varepsilon_0)$; (b) $E = c/(4\pi\varepsilon_0)(1 - y/\sqrt{L^2 + y^2})$;
 (c) pro výpočet $\frac{\partial\varphi}{\partial x}$ neznáme $\varphi(P'_2)$ v bodech P'_2 mimo
 osu y poblíž P_2 . 53. (a) $2,5\text{ MV}$; (b) $5,1\text{ J}$; (c) $6,9\text{ J}$.
 55. $-1,9\text{ J}$. 57. (a) $0,484\text{ MeV}$; (b) 0. 59. $2,1\text{ d}$.
 61. 0. 63. (a) $27,2\text{ V}$; (b) $-27,2\text{ eV}$; (c) $13,6\text{ eV}$;
 (d) $13,6\text{ eV}$. 65. $1,8\cdot 10^{-10}\text{ J}$. 67. $1,48\cdot 10^7\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.
 69. $Q_0 Q/(4\pi\varepsilon_0 E_k)$. 71. $0,32\text{ km}\cdot\text{s}^{-1}$. 73. $1,6\cdot 10^{-9}\text{ m}$.
 77. (a) $\varphi_1 = \varphi_2$; (b) $Q_1 = Q/3$, $Q_2 = 2Q/3$; (c) 2.
 79. (a) $-0,12\text{ V}$; (b) $1,8\cdot 10^{-8}\text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$, radiálně směrem
 dovnitř. 81. (a) $12000\text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$; (b) 1800 V ; (c) $5,8\text{ cm}$.
 83. (c) $4,24\text{ V}$.

Kapitola 26

KONTROLY 1. (a) Nezmění se; (b) nezmění se.
 2. (a) Klesá; (b) roste; (c) klesá. 3. (a) U , $Q/2$;
 (b) $U/2$, Q . 4. (a) $Q_0 = Q_1 + Q_3$; (b) stejný (C_3 a C_4
 jsou v sérii). 5. (a) Stejná; (b)–(d) roste; (e) stejná (při
 stejné vzdálenosti desek je stejný také rozdíl potenciálů).
 6. (a) Stejná; (b) klesá; (c) roste.

OTÁZKY 1. a, 2; b, 1; c, 3. 3. (a) Vzroste;
 (b) nezmění se. 5. (a) Paralelním; (b) sériovým.
 7. (a) $C/3$; (b) $3C$; (c) paralelním. 9. (a) Stejný;
 (b) menší. 11. (a)–(d) menší. 13. (a) (2); (b) (3);
 (c) (1). 15. Zvětšit vzdálenost desek d , ale také jejich
 plochu S tak, aby poměr S/d zůstal konstantní.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $7,5\text{ pC}$. 3. $3,0\text{ mC}$.
 5. (a) 140 pF ; (b) 17 nC . 7. (a) $84,5\text{ pF}$; (b) 191 cm^2 .
 9. (a) 11 cm^2 ; (b) 11 pF ; (c) $1,2\text{ V}$. 13. (b) $4,6\cdot 10^{-5}\text{ K}^{-1}$.
 15. $7,33\ \mu\text{F}$. 17. 315 mC . 19. (a) $10,0\ \mu\text{F}$;
 (b) $Q_2 = 0,800\text{ mC}$, $Q_1 = 1,20\text{ mC}$; (c) 200 V pro
 oba. 21. (a) $d/3$; (b) $3d$. 25. (a) Pět v sérii; (b) tři
 skupiny jako v (a) a zapojit je paralelně (jsou i jiné
 možnosti). 27. 43 pF . 29. (a) 50 V ; (b) $5,0\cdot 10^{-5}\text{ C}$;
 (c) $1,5\cdot 10^{-4}\text{ C}$. 31. (a) $Q_1 = 9,0\ \mu\text{C}$, $Q_2 = 16\ \mu\text{C}$,
 $Q_3 = 9,0\ \mu\text{C}$, $Q_4 = 16\ \mu\text{C}$; (b) $Q_1 = 8,4\ \mu\text{C}$,

$Q_2 = 17\mu\text{C}$, $Q_3 = 11\mu\text{C}$, $Q_4 = 14\mu\text{C}$. 33. 99,6 nJ.
 35. 72 F. 37. O 4,9%. 39. 0,27 J. 41. $0,11\text{ J}\cdot\text{m}^{-3}$.
 43. (a) 2,0 J. 45. (a) $Q_1 = 0,21\text{ mC}$, $Q_2 = 0,11\text{ mC}$,
 $Q_3 = 0,32\text{ mC}$; (b) $U_1 = U_2 = 21\text{ V}$, $U_3 = 79\text{ V}$;
 (c) $E_{p,1} = 2,2\text{ mJ}$, $E_{p,2} = 1,1\text{ mJ}$, $E_{p,3} = 13\text{ mJ}$.
 47. (a) $Q_1 = Q_2 = 0,33\text{ mC}$, $Q_3 = 0,40\text{ mC}$;
 (b) $U_1 = 33\text{ V}$, $U_2 = 67\text{ V}$, $U_3 = 100\text{ V}$; (c) $E_{p,1} = 5,6\text{ mJ}$,
 $E_{p,2} = 11\text{ mJ}$, $E_{p,3} = 20\text{ mJ}$. 53. Pyrex. 55. (a) 6,2 cm;
 (b) 280 pF. 57. $0,63\text{ m}^2$. 59. (a) $2,85\text{ m}^3$; (b) $1,01\cdot 10^4$.
 61. (a) $\varepsilon_0 S/(d-b)$; (b) $d/(d-b)$; (c) $-q^2b/(2\varepsilon_0 S)$, vtaňován
 dovnitř. 65. $\frac{\varepsilon_0 S}{4d} \left(\varepsilon_{r,1} + \frac{2\varepsilon_{r,2}\varepsilon_{r,3}}{\varepsilon_{r,2} + \varepsilon_{r,3}} \right)$. 67. (a) 13,4 pF;
 (b) $1,15\text{ nC}$; (c) $1,13\cdot 10^4\text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$; (d) $4,33\cdot 10^3\text{ N}\cdot\text{C}^{-1}$.
 69. (a) 7,1; (b) $0,77\mu\text{C}$. 71. (a) 0,606; (b) 0,394.

Kapitola 27

KONTROLY 1. 8 A, doprava. 2. (a)–(c) doprava.
 3. (a), (c) stejný proud; (b) menší. 4. Součástka 2.
 5. (a) a (b) stejné, dále (d), pak (c).
 OTÁZKY 1. a , b , c stejný, potom d nulový. 3. (b), (a),
 (c). 5. A, B, C stejný, potom A + B, B + C stejný, potom
 A + B + C. 7. (a)–(c) 1 a 2 stejné, potom 3. 9. C, A,
 B. 11. (b), (a), (c). 13. (a) Vodiče 1, 4, polovodiče 2, 3;
 (b) 2 a 3; (c) všechny čtyři.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $1,25\cdot 10^{15}$. 3. $6,7\mu\text{C}\cdot\text{m}^{-2}$.
 5. Typ CW14. 7. (a) $2,4\cdot 10^{-5}\text{ A}\cdot\text{m}^{-2}$;
 (b) $1,8\cdot 10^{-15}\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. 9. 0,67 A, směrem k záporné
 elektrodě. 11. (a) $0,654\mu\text{A}\cdot\text{m}^{-2}$; (b) 83,4 MA.
 13. 13,5 min. 15. (a) $J_0 S/3$; (b) $2J_0 S/3$.
 17. $2,0\cdot 10^{-8}\ \Omega\cdot\text{m}$. 19. 100 V. 21. (a) 1,53 kA;
 (b) $54,1\text{ MA}\cdot\text{m}^{-2}$; (c) $10,6\cdot 10^{-8}\ \Omega\cdot\text{m}$, platina.
 23. (a) $253\ ^\circ\text{C}$; (b) ano. 25. (a) 0,38 mV; (b) nižší;
 (c) 3 min 58 s. 27. 54 Ω . 29. 3,0. 31. (a) 1,3 m Ω ;
 (b) 4,6 mm. 33. (a) 6,0 mA; (b) $1,59\cdot 10^{-8}\text{ V}$; (c) 21,2 n Ω .
 35. 2 000 K. 37. (a) Měď $5,32\cdot 10^5\text{ A}\cdot\text{m}^{-2}$, hliník
 $3,27\cdot 10^5\text{ A}\cdot\text{m}^{-2}$; (b) měď $1,01\text{ kg}\cdot\text{m}^{-1}$, hliník $0,495\text{ kg}\cdot\text{m}^{-1}$.
 39. 0,40 Ω . 41. (a) $R = \rho L/(\pi ab)$. 43. 14 kC.
 45. 11,1 Ω . 47. (a) 3,8 kW; (b) 33 Kč. 49. 0,135 W.
 51. (a) 1,69 A; (b) $2,15\text{ MA}\cdot\text{m}^{-2}$; (c) $36,3\text{ mV}\cdot\text{m}^{-1}$;
 (d) 2,09 W. 53. (a) $1,3\cdot 10^5\text{ A}\cdot\text{m}^{-2}$; (b) 94 mV.
 55. (a) 126 Kč (30 dnů); (b) 529 Ω ; (c) 0,435 A.
 57. 660 W. 59. (a) $3,1\cdot 10^{11}$; (b) $25\mu\text{A}$; (c) 1 300 W;
 25 MW. 61. 27 $\text{cm}\cdot\text{s}^{-1}$. 63. (a) 120 Ω ; (b) 107 Ω ;
 (c) $5,3\cdot 10^{-3}/\text{C}^\circ$; (d) $5,9\cdot 10^{-3}/\text{C}^\circ$; (e) 276 Ω .

Kapitola 28

KONTROLY 1. (a) Doprava; (b) všude stejný;
 (c) bod b , potom stejný v bodech a , c ; (d) bod b , potom
 stejný v bodech a , c . 2. (a) Stejný; (b) R_1 , R_2 , R_3 .
 3. (a) Menší; (b) větší; (c) stejné. 4. (a) $U/2$, I ; (b) U ,
 $I/2$. 5. (a) 1, 2, 4, 3; (b) 4, potom stejný 1 a 2, potom 3.
 OTÁZKY 1. (3), (4), (1), (2). 3. (a) Ne; (b) ano;
 (c) stejné (protože všechny obvody jsou stejné).
 5. Paralelně, R_2 , R_1 , sériově. 7. (a) Stejný; (b) větší.
 9. (a) Zmenší; (b) zmenší; (c) zvětší. 11. C_1 , 15 V;

C_2 , 35 V; C_3 , 20 V; C_4 , 20 V; C_5 , 30 V. 13. $60\mu\text{C}$.
 15. c , b , a . 17. (a) Stejný; (b) (1), (3), (2). 19. (1), (3)
 a (4) stejné (8 V na každém rezistoru), potom (2), (5) (4 V na
 každém rezistoru).
 CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) 4 800 Kč; (b) 1,40 Kč.
 3. 11 kJ. 5. (a) Proti směru otáčení hodinových ručiček;
 (b) baterie 1; (c) B. 7. (a) 80 J; (b) 67 J; (c) 13 J se
 přemění v teplo uvnitř baterie. 9. (a) 14 V; (b) 100 W;
 (c) 600 W; (d) 10 V, 100 W. 11. (a) 50 V; (b) 48 V;
 (c) B je připojen k zápornému pólu. 13. 2,5 V.
 15. (a) 6,9 km; (b) 20 Ω . 17. 8,0 Ω . 19. 10^{-6} .
 21. Kabel. 23. (a) 1 000 Ω ; (b) 300 mV; (c) $2,3\cdot 10^{-3}$.
 25. (a) 3,41 A nebo 0,586 A; (b) 0,293 V nebo 1,71 V.
 27. 5,56 A. 29. 4,0 Ω a 12 Ω . 31. 4,50 Ω .
 33. 0,00 A, 2,00 A, 2,40 A, 2,86 A, 3,00 A, 3,60 A,
 3,75 A, 3,94 A. 35. $U = \varphi_d - \varphi_c = +0,25\text{ V}$.
 37. Sedm. 39. (a) 2,50 Ω ; (b) 3,13 Ω . 41. Devět,
 např. sériově zapojit tři paralelní trojice anebo paralelně
 zapojit tři sériové trojice. 43. (a) Levá větev: 0,67 A
 dolů, prostřední větev: 0,33 A nahoru, pravá větev: 0,33 A
 nahoru; (b) 3,3 V. 47. (a) 120 Ω ; (b) $I_1 = 51\text{ mA}$,
 $I_2 = I_3 = 19\text{ mA}$, $I_4 = 13\text{ mA}$. 49. (a) 19,5 Ω ;
 (b) 0; (c) ∞ ; (d) 82,3 W, 57,6 W. 51. (a) Měď 1,11 A,
 hliník 0,893 A; (b) 126 m. 53. (a) 13,5 k Ω ; (b) 1 500 Ω ;
 (c) 167 Ω ; (d) 1 480 Ω . 55. (a) 0,45 A. 57. $-0,9\%$.
 59. (a) 12,5 V; (b) 50 A. 65. (a) $0,41\tau_C$; (b) $1,1\tau_C$.
 67. $4,6\tau_C$. 69. (a) $0,955\mu\text{C}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $1,08\mu\text{W}$;
 (c) $2,74\mu\text{W}$; (d) $3,82\mu\text{W}$. 71. 2,35 M Ω . 73. 0,72 M Ω .
 75. 24,8 Ω až 14,9 k Ω . 77. (a) Pro $t = 0$ je $I_1 = 1,1\text{ mA}$,
 $I_2 = I_3 = 0,55\text{ mA}$, pro $t \rightarrow \infty$ je $I_1 = I_2 = 0,82\text{ mA}$,
 $I_3 = 0$; (c) pro $t = 0$ je $U_2 = 400\text{ V}$, pro $t \rightarrow \infty$ je
 $U_2 = 600\text{ V}$; (d) t je větší než několik časových konstant
 obvodu ($\tau_C = 7,1\text{ s}$). 79. (a) $U_S = -IR + \mathcal{E}$;
 (b) 13,6 V; (c) 0,060 Ω . 81. (a) 6,4 V; (b) 3,6 W;
 (c) 17 W; (d) $-5,6\text{ W}$; (e) bod a .

Kapitola 29

KONTROLY 1. (a): $+z$; (b): $-x$; (c): $F_B = 0$.
 2. (a) (2), poté stejně (1) a (3) (nula); (b) (4). 3. (a) $+z$
 a $-z$ stejně, poté $+y$ a $-y$ stejně a pak $+x$ a $-x$ stejně
 (nula); (b) $+y$. 4. (a) Elektron; (b) po směru hodinových
 ručiček. 5. $-y$. 6. (a) Všechny stejně; (b) nejdřív (1)
 a (4) stejně, pak (2) a (3) stejně.
 OTÁZKY 1. (a) Všechny stejně; (b) (1) a (2) (náboj je
 záporný). 3. (a): Ne, $\mathbf{v}$ a $\mathbf{F}_B$ musí být kolmé; (b): ano; (c):
 ne, $\mathbf{B}$ a $\mathbf{F}_B$ musí být kolmé. 5. (a) F_E ; (b) F_B . 7. (a) Na
 pravém křídle; (b) k pravé. 9. (a) Záporný; (b) rovná v_0 ;
 (c) rovná T_0 ; (d) půlkružnice. 11. (a) $\mathbf{B}_1$; (b) $\mathbf{B}_1$: od nás;
 $\mathbf{B}_2$: k nám; (c) menší. 13. Všechny. 15. Všechny stejně.
 17. (a) Kladná; (b) (α) a (β) stejně, pak (γ) (nulová).
 CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $\text{kg}\cdot\text{A}^{-1}\cdot\text{s}^{-2}$. 3. (a) $9,56\cdot 10^{-14}\text{ N}$,
 0; (b) $0,267^\circ$. 5. (a) Na východ; (b) $6,28\cdot 10^{14}\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$;
 (c) 2,98 mm. 7. 0,75 kT. 9. (a) $3,4\cdot 10^{-4}\text{ T}$,
 horizontálně a doleva vzhledem k $\mathbf{v}_0$; (b) ano,

pokud je rychlost stejná jako rychlost elektronu.

11. $(-11,4\mathbf{i} - 6,00\mathbf{j} + 4,80\mathbf{k})\text{ V}\cdot\text{m}^{-1}$. 13. $680\text{ kV}\cdot\text{m}^{-1}$.
 17. (b) $2,84\cdot 10^{-3}$. 19. (a) $1,11\cdot 10^7\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$;
 (b) $0,316\text{ mm}$. 21. (a) $0,34\text{ mm}$; (b) $2,6\text{ keV}$.
 23. (a) $2,05\cdot 10^7\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $467\ \mu\text{T}$; (c) $13,1\text{ MHz}$;
 (d) $76,3\text{ ns}$. 25. (a) $2,60\cdot 10^6\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$; (b) $0,109\ \mu\text{s}$;
 (c) $0,140\text{ MeV}$; (d) 70 kV . 29. (a) $1,0\text{ MeV}$;
 (b) $0,5\text{ MeV}$. 31. $R_d = \sqrt{2}R_p$; $R_\alpha = R_p$.
 33. (a) $B\sqrt{mQ}/2U\Delta x$; (b) $8,2\text{ mm}$. 37. (a) $-Q$;
 (b) $\pi m/(QB)$. 39. $B_{\min} = \sqrt{mU}/(2ed^2)$. 41. (a) 22 cm ;
 (b) 21 MHz . 43. Neutron se pohybuje po dráze tečné
 k té původní, proton opisuje kružnici o poloměru
 25 cm . 45. $28,2\text{ N}$, horizontálně směrem na západ.
 47. $20,1\text{ N}$. 49. $Bltd/m$, směrem od generátoru.
 51. $-0,35\text{ kN}$. 53. $0,10\text{ T}$ pod úhlem 31° od vertikály.
 55. $4,3\cdot 10^{-3}\text{ N}\cdot\text{m}$, y je záporné. 59. $QvrB/2$.
 61. (a) $540\ \Omega$, sériově; (b) $2,52\ \Omega$, paralelně.
 63. (a) $12,7\text{ A}$; (b) $0,0805\text{ N}\cdot\text{m}$. 65. (a) $0,184\text{ A}\cdot\text{m}^2$;
 (b) $1,45\text{ N}\cdot\text{m}$. 67. (a) 20 min ; (b) $5,9\cdot 10^{-2}\text{ N}\cdot\text{m}$.
 69. (a) $(8,0\cdot 10^{-4}\text{ N}\cdot\text{m})(-1,2\mathbf{i} - 0,90\mathbf{j} + 1,0\mathbf{k})$;
 (b) $-6,0\cdot 10^{-4}\text{ J}$.

Kapitola 30

- KONTROLY** 1. (a), (c), (b). 2. (b), (c), (a). 3. d,
 pak a a c stejně, pak b (nula). 4. (d), (a), pak (b) a (c)
 stejně (nula).
OTÁZKY 1. (c), (d), pak (a) a (b) stejně. 3. Ve 2.
 a 4. 5. (a), (b), (c). 7. (b), (d), (c), (a) (nula).
 9. (a) (1): $+x$; (2): $-y$; (b) (1): $+y$; (2): $+x$. 11. Vypne
 se do oblouku. 13. c a d stejně, pak b, a. 15. (d),
 poté stejně (a) a (e), pak (b), (c). 17. 0 (skalární součin
 je nula).
CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $32,1\text{ A}$. 3. (a) $3,3\ \mu\text{T}$;
 (b) ano. 5. (a) $(0,24\mathbf{i})\text{ nT}$; (b) 0; (c) $(-43\mathbf{k})\text{ pT}$;
 (d) $(0,14\mathbf{k})\text{ nT}$. 7. (a) 16 A ; (b) od západu k východu.
 9. 0. 11. (a) 0; (b) $\mu_0 I/(4R)$, od nás; (c) stejně
 jako v (b). 13. $\mu_0 I\theta(1/b - 1/a)/4\pi$, k nám.
 15. (a) $1,0\text{ mT}$, k nám; (b) $0,80\text{ mT}$, k nám. 25. $200\ \mu\text{T}$,
 od nás. 27. (a) Přesně mezi nimi musí být $B = 0$;
 (b) 30 A . 29. $4,3\text{ A}$, k nám. 35. $0,338\mu_0 I^2/a$,
 směrem do středu čtverce. 37. (b) Doprava.
 39. (b) $2,3\text{ km}\cdot\text{s}^{-1}$. 41. $+5\mu_0 I$. 47. (a) $\mu_0 Ir/(2\pi c^2)$;
 (b) $\mu_0 I/(2\pi r)$; (c) $\frac{\mu_0 I(a^2 - r^2)}{2\pi r(a^2 - b^2)}$; (d) 0. 49. $3I/8$,
 od nás. 53. $0,30\text{ mT}$. 55. 108 m . 61. $0,272\text{ A}$.
 63. (a) 4; (b) $1/2$. 65. (a) $2,4\text{ A}\cdot\text{m}^2$; (b) 46 cm .
 67. (a) $\mu_0 I(1/a + 1/b)/4$, od nás; (b) $\frac{1}{2}(\pi a^2 + \pi b^2)I$, od nás.
 69. (a) $79\ \mu\text{T}$; (b) $1,1\cdot 10^{-6}\text{ N}\cdot\text{m}$. 71. (b) $(0,060\mathbf{j})\text{ A}\cdot\text{m}^2$;
 (c) $(9,6\cdot 10^{-11}\mathbf{j})\text{ T}$, $(-4,8\cdot 10^{-11}\mathbf{j})\text{ T}$. 73. (a) B ze součtu:
 $7,069\cdot 10^{-5}\text{ T}$; $\mu_0 In = 5,027\cdot 10^{-5}\text{ T}$; rozdíl je 40%; (b) B
 ze součtu: $1,043\cdot 10^{-4}\text{ T}$; $\mu_0 In = 1,005\cdot 10^{-4}\text{ T}$; rozdíl je
 4%; (c) B ze součtu: $2,506\cdot 10^{-4}\text{ T}$; $\mu_0 In = 2,513\cdot 10^{-4}\text{ T}$;
 rozdíl 0,3%. 75. (a) $\mathbf{B} = (\mu_0/2\pi)[I_1/(x - a) + I_2/x]\mathbf{j}$;
 (b) $\mathbf{B} = (\mu_0/2\pi)(I_1/a)(1 + b/2)\mathbf{j}$.

Kapitola 31

- KONTROLY** 1. b, pak d a e stejné, pak a a c stejné
 (nulové). 2. (a) a (b) stejný, pak (c) (nulový). 3. c a d
 stejné, pak a a b stejné. 4. b: Od nás; c: od nás; d: k nám;
 e: k nám. 5. (d) a (e). 6. (a) (2), (3), (1) (nulový);
 (b) (2), (3), (1). 7. a a b stejná, pak c.
OTÁZKY 1. (a) Všechny stejné (nulové); (b) všechny
 stejné (různé od nuly); (c) (3), pak (1) a (2) stejné (nulové).
 3. K nám. 5. (a) Od nás; (b) proti směru otáčení
 hodinových ručiček; (c) větší. 7. (a) Doleva; (b) doprava.
 9. c, a, b. 11. (a) 1, 3, 2; (b) 1 a 3 stejný, pak 2.
 13. (a), pak (b) a (c) stejný. 15. (a) Větší; (b) stejný;
 (c) stejný; (d) stejný (nulový). 17. a, 2; b, 4; c, 1; d, 3.
CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $57\ \mu\text{Wb}$. 3. $1,5\text{ mV}$.
 5. (a) $0,40\text{ V}$; (b) 20 A . 7. (a) 31 mV ; (b) zprava doleva.
 9. (b) 58 mA . 11. $1,2\text{ mV}$. 13. $1,15\ \mu\text{Wb}$. 15. 51 mV ,
 po směru otáčení hodinových ručiček, díváme-li se
 ve směru B. 17. (a) $1,26\cdot 10^{-4}\text{ T}$, 0, $-1,26\cdot 10^{-4}\text{ T}$;
 (b) $5,04\cdot 10^{-8}\text{ V}$. 19. (b) Ne. 21. $15,5\ \mu\text{C}$.
 23. (a) $24\ \mu\text{V}$; (b) od c do b. 25. (b) Uspořádání
 musí být takové, aby platilo $Nab = (5/2\pi)$ (v m^2).
 27. (a) $0,598\ \mu\text{V}$; (b) proti směru hodinových
 ručiček. 29. (a) $\mu_0 Ia(2r + b)/[2\pi(2r - b)]$;
 (b) $2\mu_0 Iabv/[\pi R(4r^2 - b^2)]$. 31. $S^2 B^2/(R\Delta t)$.
 33. (a) $48,1\text{ mV}$; (b) $2,67\text{ mA}$; (c) $0,128\text{ mW}$.
 35. $v_m = mgR/(B^2 L^2)$. 37. 268 W . 39. (a) $240\ \mu\text{V}$;
 (b) $0,600\text{ mA}$; (c) $0,144\ \mu\text{W}$; (d) $2,88\cdot 10^{-8}\text{ N}$; (e) stejně jako
 v (c). 41. (1): $-1,07\text{ mV}$; (2): $-2,40\text{ mV}$; (3): $1,33\text{ mV}$.
 43. a: $4,4\cdot 10^7\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$, doprava; b: 0; c: $4,4\cdot 10^7\text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$,
 doleva. 45. $0,10\ \mu\text{Wb}$. 47. (a) 800; (b) $2,5\cdot 10^{-6}\text{ H}$.
 49. (a) $\mu_0 I/d$; (b) $\pi\mu_0 R^2/d$. 51. (a) Klesá; (b) $0,68\text{ mH}$.
 53. (a) $0,10\text{ H}\cdot\text{m}^{-1}$; (b) $1,3\text{ V}\cdot\text{m}^{-1}$. 55. (a) 16 kV ;
 (b) $3,1\text{ kV}$; (c) 23 kV . 57. (b) Změna magnetického
 pole jedné cívky nesmí indukovat proud v druhé;
 (c) $1/L_p = \sum_{j=1}^N (1/L_j)$. 59. $6,91\tau_L$. 61. $1,54\text{ s}$.
 63. (a) $8,45\text{ ns}$; (b) $7,37\text{ mA}$. 65. $(42 + 20r)\text{ V}$.
 67. $12,0\text{ A}\cdot\text{s}^{-1}$. 69. (a) $I_1 = I_2 = 3,33\text{ A}$; (b) $I_1 = 4,55\text{ A}$,
 $I_2 = 2,73\text{ A}$; (c) $I_1 = 0$, $I_2 = 1,82\text{ A}$; (d) $I_1 = I_2 = 0$.
 71. $\mathcal{E}L_1/R(L_1 + L_2)$. 73. (a) $I(1 - e^{-Rt/L})$.
 75. $1,23\tau_L$. 77. (a) 240 W ; (b) 150 W ; (c) 390 W .
 79. (a) $97,9\text{ H}$; (b) $0,196\text{ mJ}$. 81. (a) $10,5\text{ mJ}$; (b) $14,1\text{ mJ}$.
 83. (a) $34,2\text{ J}\cdot\text{m}^{-3}$; (b) $49,4\text{ mJ}$. 85. $1,5\cdot 10^8\text{ V}\cdot\text{m}^{-1}$.
 87. $(\mu_0 l/2\pi)\ln(b/a)$. 89. (a) $1,3\text{ mT}$; (b) $0,63\text{ J}\cdot\text{m}^{-3}$.
 91. (a) $1,0\text{ J}\cdot\text{m}^{-3}$; (b) $4,8\cdot 10^{-15}\text{ J}\cdot\text{m}^{-3}$. 93. (a) $1,67\text{ mH}$;
 (b) $6,00\text{ mWb}$. 95. 13 H . 99. Magnetické pole je
 nenulové pouze v průřezu solenoidu 1.

Kapitola 32

- KONTROLY** 1. (d), (b), (c), (a) (nula). 2. (a) 2; (b) 1.
 3. (a) Od něho; (b) od něho; (c) menší. 4. (a) K němu;
 (b) k němu; (c) menší. 5. a, c, b, d (nula). 6. b, c, d
 stejně, potom a.
OTÁZKY 1. (a) a, c, f; (b) tyč gh. 3. Dodat.
 5. (a) Všechny dolů; (b) (1) nahoru, (2) dolů, (3) nula.

7. (a) (1) Nahoru, (2) nahoru, (3) dolů; (b) (1) dolů, (2) nahoru, (3) nula. 9. (a) Doprava; (b) doleva. 11. (a) Snižuje; (b) snižuje. 13. (a) a a b (stejně), c , d ; (b), (c) podél žádných z nich (deska není rotačně symetrická, takže $\mathbf{B}$ není tečně ani ke kruhové smyčce). 15. $1/4$.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (b) Je záporné; (c) ne, plocha není uzavřená. Na otevřeném konci blízko magnetu byl kladný tok. 3. $47 \mu\text{Wb}$, dovnitř. 5. $55 \mu\text{T}$. 7. (a) 600 mA ; (b) ano; (c) ne. 9. (a) $B = 31,0 \mu\text{T}$, $\varphi = 0^\circ$; (b) $B = 55,9 \mu\text{T}$, $\varphi = 73,9^\circ$; (c) $B = 62,0 \mu\text{T}$, $\varphi = 90^\circ$. 11. $4,6 \cdot 10^{-24} \text{ J}$. 13. (a) $5,3 \cdot 10^{11} \text{ V} \cdot \text{m}^{-1}$; (b) 20 mT ; (c) 660. 15. (a) 7; (b) 7; (c) $3\hbar$, 0; (d) $3e\hbar/(2m)$, 0; (e) $3,5\hbar$; (f) 8. 17. (b) Ve směru vektoru momentu hybnosti. 19. $\Delta\mu = e^2 r^2 B/(4m)$. 21. $20,8 \text{ mJ} \cdot \text{T}^{-1}$. 23. Ano. 25. (a) 4 K; (b) 1 K. 29. (a) $3,0 \mu\text{T}$; (b) $5,6 \cdot 10^{-10} \text{ eV}$. 31. (a) $8,9 \text{ A} \cdot \text{m}^2$; (b) $13 \text{ N} \cdot \text{m}$. 35. (a) 0,14 A; (b) $79 \mu\text{C}$. 37. $2,4 \cdot 10^{13} \text{ V} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{s}^{-1}$. 39. (a) $3,4 \text{ pT}$. 41. $7,5 \cdot 10^5 \text{ V} \cdot \text{s}^{-1}$. 43. $7,2 \cdot 10^{12} \text{ V} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{s}^{-1}$. 45. (a) $2,1 \cdot 10^{-8} \text{ A}$, dolů; (b) ve směru otáčení hodinových ručiček. 47. (a) $0,63 \mu\text{T}$; (b) $2,3 \cdot 10^{12} \text{ V} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{s}^{-1}$. 49. (a) $2,0 \text{ A}$; (b) $2,3 \cdot 10^{11} \text{ V} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{s}^{-1}$; (c) $0,50 \text{ A}$; (d) $0,63 \mu\text{T} \cdot \text{m}$. 51. (a) $7,60 \mu\text{A}$; (b) $859 \text{ kV} \cdot \text{m} \cdot \text{s}^{-1}$; (c) $3,39 \text{ mm}$; (d) $5,16 \text{ pT}$.

Kapitola 33

KONTROLY 1. (a) $T/2$; (b) T ; (c) $T/2$; (d) $T/4$. 2. (a) 5 V; (b) $150 \mu\text{J}$. 3. (a) 1; (b) 2. 4. (a) D , C , S , B , A ; (b) 1: A , 2: B , 3: S , 4: C ; 5: D ; (c) A . 5. (a) Vzroste; (b) klesne. 6. (a) (1): zpožďuje se; (2): předbíhá; (3): ve fázi; (b) (3) ($\omega_b = \omega$, když $X_L = X_C$). 7. (a) Zvětšit (obvod má kapacitní charakter; pro přiblížení k rezonanci, tj. pro maximální $P_{\text{stř}}$ je třeba zvětšit C neboli zmenšit X_C); (b) blíže. 8. Zvyšovací.

OTÁZKY 1. (a) $T/4$; (b) $T/4$; (c) $T/2$, viz obr. 33.2; (d) $T/2$, viz rov. (31.40). 3. (b), (a), (c). 5. (a) (3), (1), (2); (b) (2), pak (1) a (3) stejné. 7. Pomaleji. 9. (a) (1) a (4); (b) (2) a (3). 11. (a) 3, potom 1 a 2 stejná; (b) 2, 1, 3. 13. (a) Záporná; (b) předbíhá. 15. (a)–(c) Vpravo a zvýší se.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $9,14 \text{ nF}$. 3. $45,2 \text{ mA}$. 5. (a) $6,00 \mu\text{s}$; (b) 167 kHz ; (c) $3,00 \mu\text{s}$. 7. (a) $89 \text{ rad} \cdot \text{s}^{-1}$; (b) 70 ms ; (c) $25 \mu\text{F}$. 9. $38 \mu\text{H}$. 11. $7,0 \cdot 10^{-4} \text{ s}$. 15. (a) $3,0 \text{ nC}$; (b) $1,7 \text{ mA}$; (c) $4,5 \text{ nJ}$. 17. (a) $3,60 \text{ mH}$; (b) $1,33 \text{ kHz}$; (c) $0,188 \text{ ms}$. 19. 600 Hz , 710 Hz , 1100 Hz , 1300 Hz . 21. (a) $Q/\sqrt{3}$; (b) 0,152. 25. (a) $1,98 \mu\text{J}$; (b) $5,56 \mu\text{C}$; (c) $12,6 \text{ mA}$; (d) $-46,9^\circ$; (e) $+46,9^\circ$. 27. (a) 0; (b) $2i(t)$. 29. (a) $356 \mu\text{J}$; (b) $2,50 \text{ mH}$; (c) $3,20 \text{ mJ}$. 31. $8,66 \text{ m}\Omega$. 33. $(L/R) \ln 2$. 35. (a) $\pi/2 \text{ rad}$; (b) $q = (I/\omega')e^{-Rt/(2L)} \sin \omega't$. 39. (a) $0,0955 \text{ A}$; (b) $0,0119 \text{ A}$. 41. (a) $4,60 \text{ kHz}$; (b) $26,6 \text{ nF}$; (c) $X_L = 2,60 \text{ k}\Omega$, $X_C = 0,650 \text{ k}\Omega$. 43. (a) $0,65 \text{ kHz}$; (b) 24Ω . 45. (a) $39,1 \text{ mA}$; (b) 0; (c) $33,9 \text{ mA}$. 47. (a) $6,73 \text{ ms}$; (b) $2,24 \text{ ms}$;

(c) kondenzátor; (d) $59,0 \mu\text{F}$. 49. (a) $X_C = 0$, $X_L = 86,7 \Omega$, $Z = 182 \Omega$, $I = 198 \text{ mA}$, $\varphi = 28,5^\circ$. 51. (a) $X_C = 37,9 \Omega$, $X_L = 86,7 \Omega$, $Z = 167 \Omega$, $I = 216 \text{ mA}$, $\varphi = 17,1^\circ$. 53. (a) $2,35 \text{ mH}$; (b) vzdalují se od $1,40 \text{ kHz}$. 55. Ano, 1000 V . 57. (a) $36,0 \text{ V}$; (b) $27,3 \text{ V}$; (c) $17,0 \text{ V}$; (d) $-8,34 \text{ V}$. 59. (a) $224 \text{ rad} \cdot \text{s}^{-1}$; (b) $6,00 \text{ A}$; (c) $228 \text{ rad} \cdot \text{s}^{-1}$, $219 \text{ rad} \cdot \text{s}^{-1}$; (d) $0,040$. 61. (a) 707Ω ; (b) $32,2 \text{ mH}$; (c) $21,9 \text{ nF}$. 63. (a) Rezonance při $f = 1/(2\pi\sqrt{LC}) = 85,7 \text{ Hz}$; (b) $15,6 \mu\text{F}$; (c) 225 mA . 65. (a) 796 Hz ; (b) beze změny; (c) zmenší se; (d) zvětší se. 69. 141 V . 71. (a) Odebírá; (b) dodává. 73. 0, $9,00 \text{ W}$, $3,14 \text{ W}$, $1,82 \text{ W}$. 75. 177Ω . 77. $7,61 \text{ A}$. 83. (a) $169 \mu\text{F}$; (b) 0; (c) $90,0 \text{ W}$, 0; (d) 0° , 90° ; (e) 1, 0. 85. (a) $2,59 \text{ A}$; (b) $38,8 \text{ V}$, 159 V , 224 V , $64,2 \text{ V}$, $75,0 \text{ V}$; (c) 100 W v R , 0 v L a C . 87. (a) $2,4 \text{ V}$; (b) $3,2 \text{ mA}$, $0,16 \text{ A}$. 89. (a) $1,9 \text{ V}$, $5,9 \text{ W}$; (b) 19 V , 590 W ; (c) $0,19 \text{ kV}$, 59 kW . 91. (a) $X_C = [(2\pi)(45 \cdot 10^{-6} \text{ F})f]^{-1}$; (c) $17,7 \text{ Hz}$. 93. (a) $X_L = (2\pi)(40 \cdot 10^{-3} \text{ H})f$; (c) 796 Hz . 95. (b) 61 Hz ; (c) 61 Hz a 90Ω .

Kapitola 34

KONTROLY 1. (a) (Podle obr. 34.5.) Na pravé straně obdélníku má $\mathbf{E}$ směr záporné osy y , na levé straně má $\mathbf{E} + d\mathbf{E}$ stejný směr a větší velikost. (b) $\mathbf{E}$ směřuje dolů. Na pravé straně má $\mathbf{B}$ směr záporné osy z , na levé straně má $\mathbf{B} + d\mathbf{B}$ stejný směr a větší velikost. 2. Má směr kladné osy x . 3. (a) Zůstává stejný; (b) zmenší se. 4. a , d , b , c (nula). 5. (a). 6. (a) Ano; (b) ne.

OTÁZKY 1. (a) Ve směru kladné osy z ; (b) ve směru osy x . 3. (a) Zůstane konstatní; (b) bude růst; (c) bude klesat. 5. Obě 20° po směru otáčení hodinových ručiček od osy y . 7. Dvě. 9. b , 30° ; c , 60° ; d , 60° ; e , 30° ; f , 60° . 11. d , b , a , c . 13. (a) b ; (b) modrá; (c) c . 15. 1,5.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) $4,7 \cdot 10^{-3} \text{ Hz}$; (b) 3 min 32 s. 3. (a) $4,5 \cdot 10^{24} \text{ Hz}$; (b) $1,0 \cdot 10^4 \text{ km}$ neboli 1,6 poloměru Země. 7. (a) Poroste; (b) změřit celkové rozdíly mezi zdánlivou dobou zatmění a dobou pozorovanou z A ; změřit poloměr zemské dráhy. 9. $5,0 \cdot 10^{-21} \text{ H}$; nereálně malá indukčnost. 11. $1,07 \text{ pT}$. 17. $4,8 \cdot 10^{-29} \text{ W} \cdot \text{m}^{-2}$. 19. $4,51 \cdot 10^{-10}$. 21. 89 cm . 23. $1,2 \text{ MW} \cdot \text{m}^{-2}$. 25. 820 m . 27. $1,03 \text{ kV} \cdot \text{m}^{-1}$; $3,43 \mu\text{T}$. 29. (a) $1,4 \cdot 10^{-22} \text{ W}$; (b) $1,1 \cdot 10^{15} \text{ W}$. 31. (a) $87 \text{ mV} \cdot \text{m}^{-1}$; (b) $0,30 \text{ nT}$; (c) 13 kW . 33. $3,3 \cdot 10^{-8} \text{ Pa}$. 35. (a) $4,7 \cdot 10^{-6} \text{ Pa}$; (b) $2,1 \cdot 10^{10}$ krát menší. 37. $5,9 \cdot 10^{-8} \text{ Pa}$. 39. (a) $3,97 \text{ GW} \cdot \text{m}^{-2}$; (b) $13,2 \text{ Pa}$; (c) $1,67 \cdot 10^{-11} \text{ N}$; (d) $3,14 \cdot 10^3 \text{ m} \cdot \text{s}^{-2}$. 41. $I(2 - \alpha)/c$. 43. $p_{\perp\perp} \cos^2 \theta$. 45. $1,9 \text{ mm} \cdot \text{s}^{-1}$. 47. (b) 580 nm . 49. (a) $1,9 \text{ V} \cdot \text{m}^{-1}$; (b) $1,7 \cdot 10^{-11} \text{ Pa}$. 51. $1/8$. 53. 3,1 %. 55. 20° nebo 70° . 57. $19 \text{ W} \cdot \text{m}^{-2}$. 59. (a) 2 destičky; (b) 5 destiček. 61. 180° . 63. 1,26. 65. $1,07 \text{ m}$. 69. (a) 0; (b) 20° ; (c) rovněž 0 a 20° . 73. 1,41. 75. 1,22. 77. 182 cm . 79. (a) Ne; (b) ano;

V14 VÝSLEDKY

(c) asi 43° . **81.** (a) $35,6^\circ$; (b) $53,1^\circ$. **83.** (b) $23,2^\circ$.
85. (a) 53° ; (b) ano. **87.** $55,5^\circ$; $55,8^\circ$.

Kapitola 35

KONTROLY Kaleidoskop: V trubici jsou dvě zrcadla a svírají úhel 60° . **1.** $0,2d$; $1,8d$; $2,2d$. **2.** (a) Reálný; (b) převrácený; (c) na téže straně. **3.** (a) e ; (b) virtuální, na stejné straně. **4.** Virtuální, stejná jako předmět, rozptylka.

OTÁZKY **1.** c. **3.** (a) A; (b) C. **5.** (a) Ne; (b) ano (čtvrté zrcadlo je ED). **7.** (a) Z nekonečna k ohnisku; (b) spojitě se zmenšuje. **9.** d (nekonečno), stejně a a b, pak c. **11.** Zrcadlo: stejná; čočka: větší. **13.** (a) Pro všechny kromě variace 2; (b) pro 1, 3, 4: vpravo, obráceně; pro 5, 6: vlevo, stejná. **15.** (a) Menší; (b) menší.

CVIČENÍ A ÚLOHY **1.** (a) Virtuální; (b) stejnou; (c) stejnou; (d) $D + L$. **3.** 40 cm. **7.** (a) 7; (b) 5; (c) 1 až 3; (d) závisí na poloze O a naší perspektivě.

11. Nová intenzita je $10/9$ původní. **15.** 10,5 cm. **19.** (a) 2,00; (b) úloha nemá řešení. **23.** 1,14. **25.** (b) Vzdálit čočky od sebe na $f_2 - |f_1|$, kde f_2 je ohnisková vzdálenost spojky. **27.** 45 mm, 90 mm. **29.** (a) +40 cm; (b) v nekonečnu. **33.** (a) 40 cm, reálný; (b) 80 cm, reálný; (c) 240 cm, reálný; (d) -40 cm, virtuální; (e) -80 cm, virtuální; (f) -240 cm, virtuální. **35.** Stejná orientace, virtuální, 30 cm vlevo od druhé čočky, $m = 1$. **37.** (a) Výsledný obraz má tutěž polohu jako předmět; je reálný, převrácený a $m = -1,0$. **39.** (a) Má tutěž polohu jako původní předmět a je 5krát zvětšený; (c) virtuální; (d) ano. **45.** $i = (2 - n)r / (2(n - 1))$, vpravo od pravé strany koule. **47.** 2,1 mm. **49.** (b) Je-li obraz v blízkém bodě. **51.** (b) Dalekozraký. **53.** -125.

Kapitola 36

KONTROLY **1.** b (nejmenší n), c, a. **2.** (a) Horní; (b) částečně konstruktivní (fázový rozdíl je 2, 1λ). **3.** (a) 3λ , 3; (b) $2,5\lambda$, 2,5. **4.** a, d (amplituda výsledné vlny je $4E_0$); potom b, c (amplituda výsledné vlny je $2E_0$). **5.** (a) 1 a 4; (b) 1 a 4.

OTÁZKY **1.** a, c, b. **3.** (a) 300 nm; (b) mají opačnou fázi. **5.** c. **7.** (a) Vzdělá; (b) 1λ . **9.** Dolů.

11. (a) Maximum; (b) minimum; (c) střídání maxim a minim. **13.** d. **15.** (a) $0,5\lambda$; (b) 1λ . **17.** Světlý. **19.** Ve všech.

CVIČENÍ A ÚLOHY **1.** (a) $5,09 \cdot 10^{14}$ Hz; (b) 388 nm; (c) $1,97 \cdot 10^8$ m/s. **5.** $2,1 \cdot 10^8$ Hz. **7.** V potrubí se vzduchem je doba průchodu větší o 1,55 ns. **9.** 22° , lom snižuje úhel θ . **11.** (a) 2. pulz; (b) $0,03h/c$. **13.** (a) 1,70 (což je ekvivalentní 0,70); (b) 1,70 ($\approx 0,70$); (c) 1,30 ($\approx 0,30$); (d) intenzity jsou ve všech případech stejné, blíže destruktivní interferenci. **15.** (a) 0,833; (b) přechod mezi minimem a maximem, blíže ke konstruktivní interferenci. **17.** $(2m + 1)\pi$. **19.** 2,25 mm. **21.** 648 nm. **23.** 1,6 mm. **25.** 16. **27.** $0,072$ mm. **29.** $8,75\lambda$. **31.** $0,03\%$. **33.** $6,64\mu\text{m}$.

35. $y = 17 \sin(\omega t + 13^\circ)$. **39.** (a) 1,17 m, 3,00 m, 7,50 m; (b) není. **41.** $I = \frac{1}{9} I_m [1 + 8 \cos^2(\pi d \sin \theta / \lambda)]$, $I_m =$ intenzita centrálního maxima. **43.** $h = (m + \frac{1}{2})\lambda/2$, kde $m = 0, 1, 2, \dots$. **45.** $0,117\mu\text{m}$, $0,352\mu\text{m}$. **47.** $\lambda/5$. **49.** 70,0 nm. **51.** Pro žádnou. **53.** (a) 552 nm; (b) 442 nm. **55.** 338 nm. **59.** $2n_2h / \cos \theta_r = (m + \frac{1}{2})\lambda$, když $m = 0, 1, 2, \dots$, kde $\theta_r = \arcsin[(\sin \theta_i) / n_2]$. **61.** Intenzita poklesne o 88 % pro 450 nm a o 94 % pro 650 nm. **63.** (a) Tmavý; (b) pro modrý konec. **65.** $1,89\mu\text{m}$. **67.** 1,000 25. **69.** (a) 34; (b) 46. **73.** 588 nm. **75.** 1,000 3. **77.** $I = I_m \cos^2(2\pi x / \lambda)$.

Kapitola 37

KONTROLY **1.** (a) Rozšíří se; (b) rozšíří se. **2.** (a) Druhé vedlejší maximum; (b) 2,5. **3.** (a) Červenou; (b) fialovou. **4.** Zhorší se. **5.** (a) Zvětší se; (b) nezmění se. **6.** (a) Vlevo; (b) menší.

OTÁZKY **1.** (a) Zúží se; (b) zúží se. **3.** S megafonem (větší otvor, menší difrakce). **5.** Čtyři. **7.** (a) Větší; (b) červený. **9.** (a) Zmenší se; (b) zůstanou stejné; (c) zůstanou na místě. **11.** (a) A; (b) ta vlevo; (c) vlevo; (d) vpravo.

CVIČENÍ A ÚLOHY **1.** 690 nm. **3.** $60,4\mu\text{m}$. **5.** (a) 2,5 mm; (b) $2,2 \cdot 10^{-4}$ rad. **7.** (a) 70 cm; (b) 1,0 mm. **9.** Ve vzdálenosti 41,2 m od centrální osy. **11.** 160° . **15.** (d) 53° , 10° , $5,1^\circ$. **19.** (a) $1,3 \cdot 10^{-4}$ rad; (b) 10 km. **21.** 50 m. **23.** $30,5\mu\text{m}$. **25.** 1 600 km. **27.** (a) 17,1 m; (b) $1,37 \cdot 10^{-10}$. **29.** 27 cm. **31.** 4,7 cm. **33.** (a) $0,347^\circ$; (b) $0,97^\circ$. **35.** (a) Červená; (b) 130 μm . **37.** Pět. **41.** $\lambda D/d$. **43.** (a) $5,05\mu\text{m}$; (b) 20,2 μm . **45.** (a) 3,33 μm ; (b) 0° , $\pm 10,2^\circ$, $\pm 20,7^\circ$, $\pm 32,0^\circ$, $\pm 45,0^\circ$, $\pm 62,2^\circ$. **47.** Pro všechny vlnové délky kratší než 635 nm. **49.** 13 600. **51.** 500 nm. **53.** (a) Tři (b) $0,051^\circ$. **55.** 523 nm. **61.** 470 nm až 560 nm. **63.** 491. **65.** 3 650. **67.** (a) 10 μm ; (b) 3,3 mm. **69.** (a) $0,032^\circ/\text{nm}$, $0,076^\circ/\text{nm}$, $0,24^\circ/\text{nm}$, (b) $4 \cdot 10^4$, $8 \cdot 10^4$, $1,2 \cdot 10^5$. **71.** (a) $\tan \theta$; (b) 0,89. **73.** 0,26 nm. **75.** $6,8^\circ$. **77.** (a) 170 pm; (b) 130 pm. **81.** 0,570 nm. **83.** $30,6^\circ$, $15,3^\circ$ (ve směru otáčení hodinových ručiček); $3,08^\circ$, $37,8^\circ$ (proti směru otáčení hodinových ručiček).

Kapitola 38

KONTROLY **1.** (a) Jsou stejné (postulát rychlosti světla); (b), (c) ne (začátek a konec letu nenastávají ve stejném místě). **2.** (a) Sylvino; (b) Sylvino. **3.** a, záporná; b, kladná; c, záporná. **4.** (a) Doprava; (b) větší. **5.** (a) Stejná; (b) menší.

OTÁZKY **1.** Rychlosti jsou stejné (rovny c). **3.** (a) C_1 ; (b) C_1 . **5.** (a) 3, 2, 1; (b) 1 a 3 stejné, pak 2. **7.** (a) záporná; (b) kladná. **9.** c, pak b a d stejné, pak a. **11.** (a) 3, 1 a 2 stejné, pak 4; (b) 4, 1 a 2 stejné, pak 3; (c) 1, 4, 2, 3. **13.** Větší než f_1 .

CVIČENÍ A ÚLOHY **1.** (a) $3 \cdot 10^{-18}$; (b) $8,2 \cdot 10^{-8}$; (c) $1,1 \cdot 10^{-6}$; (d) $3,7 \cdot 10^{-5}$; (e) 0,10. **3.** 0,75c. **5.** 0,99c.

7. 55 m. 9. 1,32 m. 11. 0,63 m. 13. 6,4 cm.
15. (a) 26 y; (b) 52 y; (c) 3,7 y. 17. (b) 0,999 999 15c.
19. (a) $x' = 0$, $t = 2,29$ s; (b) $x' = 6,55 \cdot 10^8$ m, $t' = 3,16$ s.
21. (a) 25,8 μ s; (b) malé vzplanutí. 23. (a) 1,25;
(b) 0,800 μ s. 25. 2,40 μ s. 27. (a) 0,84c, ve směru
rostoucího x ; (b) 0,21c, ve směru rostoucího x ; klasické
předpovědi jsou 1,1c a 0,15c. 29. (a) 0,35c; (b) 0,62c.
31. 1,2 μ s. 33. Sedm. 35. 22,9 MHz. 37. +2,97 nm.
39. (a) $\tau_0/\sqrt{1-v^2/c^2}$. 41. (a) 0,134c; (b) 4,65 keV;
(c) 1,1%. 43. (a) 0,998 8, 20,6; (b) 0,145, 1,01; (c) 0,073,
1,002 7. 45. (a) 5,71 GeV, 6,65 GeV, 6,58 GeV/c;
(b) 3,11 MeV, 3,62 MeV, 3,59 MeV/c. 47. 18 hmotností
Slunce za rok. 49. 0,943c; (b) 0,886c. 51. (a) 256 kV;
(b) 0,746c. 53. $\sqrt{8}mc$. 55. 10,70- 10^6 km čili
270 zemských obvodů. 57. 110 km. 59. (a) 2,7- 10^{14} J;
(b) 1,8- 10^7 kg; (c) 6,0- 10^6 . 61. 4,00 u, jde pravděpodobně
o heliové jádro. 63. 330 mT. 65.

SIGNAL	OKAMŽÍK			
	OKAMŽÍK VYSLÁNÍ DLE ZEMĚ (h)	PŘIJETÍ ODPOVĚDI DLE ZEMĚ (h)	HLÁŠENÝ ČAS ODPOVĚDI DLE RAKETY	VZDÁLENOST (m)
1	6,0	400	11,8	$2,10 \cdot 10^{14}$
2	12,0	800	23,6	$4,19 \cdot 10^{14}$
3	18,0	1 200	35,5	$6,29 \cdot 10^{14}$
4	24,0	1 600	47,3	$8,38 \cdot 10^{14}$
5	30,0	2 000	59,1	$1,05 \cdot 10^{15}$

67. (a) $vt \sin \theta$; (b) $t(1 - (v/c) \cos \theta)$; (c) 3,24c.

Kapitola 39

KONTROLY 1. b, a, d, c. 2. (a) Lithium, sodík,
draslík, cesium; (b) všechny stejné. 3. (a) Stejný;
(b)–(d) rentgenové záření. 4. (a) Proton; (b) stejnou;
(c) proton. 5. Stejná.

OTÁZKY 1. (a) Mikrovlny; (b), (c) rentgenové záření.
3. Draslík. 5. Na desce se vytvoří kladný náboj, který
zabraňuje další emisi elektronů. 7. Žádnou. 9. (a) Větší;
(b) menší. 11. Změna je zanedbatelná. 13. (a) Zmenší
se $1/\sqrt{2}$ krát; (b) zmenší se na polovinu. 15. Velmi malá.
17. (a) Zmenšuje se; (b) zvětšuje se; (c) stejná; (d) stejná.
19. a. 21. (a) Nula; (b) ano.

CVIČENÍ A ÚLOHY 3. 4,14 eV·fs. 5. 5,9 μ eV.
7. 1,0- 10^{45} fotonů/s. 9. 2,047 eV. 11. (a) Infračervená
žárovka; (b) 1,4- 10^{21} fotonů/s. 13. 4,7- 10^{26} fotonů.
15. (a) 2,96- 10^{20} fotonů/s; (b) 48 600 km;
(c) 5,89- 10^{18} fotonů/(m²·s). 17. Baryum a lithium.
19. 10 eV. 21. 676 km/s. 23. (a) 1,3 V; (b) 680 km/s.
25. 233 nm. 27. (a) 6,60- 10^{-34} J·s; (b) 2,27 eV;
(c) 545 nm. 29. 9,68- 10^{-20} A. 31. (a) 8,57- 10^{18} Hz;
(b) 35,4 keV; (c) 1,89- 10^{-23} kg·m/s = 35,4 keV/c.
33. (a) 2,7 pm; (b) 6,05 pm. 37. (a) 2,43 pm;
(b) 1,32 fm; (c) 0,511 MeV; (d) 938 MeV. 39. 300%.
43. (a) 41,8 keV; (b) 8,2 keV. 45. 44°. 47. 1,12 keV.

49. (a) 1,7- 10^{-35} m; (b) jeho de Broglieho vlnová
délka je příliš malá. 51. 7,75 pm. 53. 4,3 μ eV.
55. (a) 38,8 meV; (b) 146 pm. 57. (a) 73 pm, 3,4 nm;
(b) ano, jejich střední de Broglieho vlnová délka je mnohem
menší než jejich střední vzdálenost. 59. (a) 1,24 keV,
1,50 eV; (b) 1,24 GeV, 1,24 GeV. 61. 0,025 fm,
asi 200krát menší než poloměr jádra. 63. Neutron.
65. 9,70 kV (relativistický výpočet), 9,79 kV (klasický
výpočet). 73. (d) $x = n(\lambda/2)$, kde $n = 0, 1, 2, \dots$
75. 2,1- 10^{-24} kg·m·s⁻¹. 79. (a) Proton: 9,2- 10^{-6} ;
deuteron: 7,6- 10^{-8} ; (b) 3,0 MeV pro každou; (c) 3,0 MeV
pro každou. 81. (a) 10^{104} let (nepředstavitelně dlouho);
(b) 2- 10^{-19} s (menší hmotnost elektronu způsobuje obrovský
rozdíl). 83. $T = 10^{-x}$, kde $x = 3,1 \cdot 10^{39}$, nesmírně malé
číslo.

Kapitola 40

KONTROLY 1. b, a, c. 2. (a) Všechny stejně; (b) a,
b, c. 3. a, b, c, d. 4. (a) $n = 1$; (b) $n = 3$, $n = 2$, $n = 1$.
5. (a) $E_{1,1}$ (ani n_x a n_y nemohou být rovny 0). 6. (a) 5;
(b) 7.

OTÁZKY 1. (a) 1/4; (b) stejný násobek. 3. c.
5. (a) $\sqrt{1/L} \sin(\pi x/2L)$; (b) $\sqrt{4/L} \sin(2\pi x/L)$;
(c) $\sqrt{2/L} \sin(\pi x/L)$. 7. Menší. 9. (a) Širší; (b) hlubší.
11. $n = 1$, $n = 2$, $n = 3$. 13. Menší. 15. Stejně.
17. (a) $n = 3$; (b) $n = 1$; (c) $n = 5$.

CVIČENÍ A ÚLOHY 1. Násobte $\sqrt{2}$. 3. 850 pm.
5. 0,65 eV. 7. m⁻¹. 13. (a) 5,0%; (b) 10%;
(c) 0,95%. 15. (a) 19,6%; (b) 60,8%; (c) 19,6%.
17. 13,3 eV. 19. (b) $x = (2\pi/h)[2m(E_{p0} - E)]^{1/2}$.
21. (b) $x = (2\pi/h)(2mE)^{1/2}$. 23. 2,60 eV. 25. 0,75;
1,25; 1,75; 2,00; 2,25; 3,00; 3,75. 27. 1,00; 2,00; 3,00;
5,00; 6,00; 8,00; 9,00. 29. 2,6 eV. 31. (a) 658 nm;
(b) 366 nm. 33. (a) 12 eV; (b) 6,5- 10^{-27} kg·m/s;
(c) 103 nm. 37. (a) 0; (b) 10,2 nm⁻¹; (c) 5,54 nm⁻¹.
39. (a) 13,6 eV; (b) 3,40 eV. 41. (a) 13,6 eV;
(b) -27,2 eV. 43. (a) $Z n = 4$ na $n = 2$;
(b) Balmerova série. 45. (a) 2,6 eV; (b) $z n = 4$
na $n = 2$. 47. $Z n = 3$ na $n = 1$. 49. 43,9%.
53. $n \approx 4348$. 57. (a) $P_{2,1,0} = (r^4/8a^5)e^{-r/a} \cos^2 \theta$;
 $P_{2,1,+1} = P_{2,1,-1} = (r^4/16a^5)e^{-r/a} \sin^2 \theta$.

Kapitola 41

KONTROLY 1. 7. 2. (a) Sníží se; (b)–(d) zůstane
stejná. 3. Kratší. 4. A, C, B.

OTÁZKY 1. 0, 2 a 3. 3. 6p. 5. (a) 2, 8; (b) 5, 50.
7. (a) n ; (b) $n a$. 9. a, c, e, f. 11. (a) Zůstane beze
změny; (b) sníží se; (c) sníží se. 13. a, b.

CVIČENÍ A ÚLOHY 3. (a) 32; (b) 2; (b) 18; (d) 8.
5. (a) 3; (b) 3. 7. $n = 4$, $l = 3$, $m_l = -3, -2, -1,$
0, 1, 2, 3. 9. $l = 4$; $n \geq 5$; $m_s = \pm 1/2$. 11. (a) 3;
(b) 9; (c) 2; (d) 18; (e) 3. 13. (a) 3- 10^{74} ; (b) 6- 10^{74} ;
(c) 6- 10^{-38} rad. 15. 54,7° a 125°. 17. (a) 58 μ eV;
(b) 14 GHz; (c) 2,1 cm, oblast krátkých radiových

- vln. 19. 5,35 cm. 21. 19 mT. 23. $44h^2/(8mL^2)$.
 25. (a) $51h^2/(8mL^2)$; (b) $56h^2/(8mL^2)$; (c) $59h^2/(8mL^2)$.
 27. $42h^2/(8mL^2)$. 31. Argon. 33. (a) 2, 0, 0, $\pm\frac{1}{2}$;
 (b) $n = 2, l = 1, m_l = 1, 0$ nebo $-1, m_s = \pm\frac{1}{2}$.
 39. (a) 5,7 keV; (b) 87 pm, 14 keV; 220 pm, 5,7 keV.
 43. (a) 35,4 pm stejně jako pro molybden; (b) 57 pm;
 (c) 50 pm. 49. (a) 19,7 keV, 17,5 keV; (b) Zr nebo Nb
 (lépe Zr). 51. (a) $(Z-1)^2/(Z'-1)^2$; (b) 57,5; (c) 2 070.
 53. 6. 55. (a) 2,55 s; (b) 500 ps; (c) $(4,5 \cdot 10^{-4})^\circ$, tj. 1,6''.
 57. 10 000 K. 59. $7,3 \cdot 10^{15}$ za sekundu. 61. $2,0 \cdot 10^{16}$ za
 sekundu. 63. 4,6 km. 65. 1,8 pm. 67. (a) 7,33 μm ;
 (b) $7,07 \cdot 10^5 \text{ W} \cdot \text{m}^{-2}$; (c) $2,49 \cdot 10^{10} \text{ W} \cdot \text{m}^{-2}$. 69. (a) 4,3 μm ;
 (b) 10 μm ; (c) infračervené.

Kapitola 42

- KONTROLY** 1. (a) Větší; (b) stejná. 2. Cleveland, kov;
 Troy, žádný; Seattle, polovodič. 3. a, b, c. 4. b. 5. b.
OTÁZKY 1. 4. 3. b, c. 5. (a) Kdekoliv v mřížce;
 (b) v každé Si-Si vazbě; (c) v křemíkovém iontu,
 v mřížkovém bodě. 7. b a d. 9. $+4e$. 11. Žádný.
 13. (a) Zprava doleva; (b) pro závěrný směr. 15. a, b, c.
CVIČENÍ A ÚLOHY 5. (a) $+8,0 \cdot 10^{-11} \Omega \cdot \text{m} \cdot \text{K}^{-1}$;
 (b) $-210 \Omega \cdot \text{m} \cdot \text{K}^{-1}$. 9. (a) 0; (b) 0,096. 13. 0,91.
 15. (a) 90 %; (b) 12 %; (c) pro sodík. 17. (a) 2 500 K;
 (b) 5 300 K. 19. (a) $2,7 \cdot 10^{25} \text{ m}^{-3}$; (b) $8,4 \cdot 10^{28} \text{ m}^{-3}$;
 (c) 3 100; (d) molekuly: 3,3 nm; elektrony: 0,23 nm.
 21. (a) 1,0, 0,99, 0,50, 0,014, $2,5 \cdot 10^{-17}$; (b) 700 K.
 25. (a) $5,9 \cdot 10^{28} \text{ m}^{-3}$; (b) 5,5 eV; (c) $1 390 \text{ km} \cdot \text{s}^{-1}$;
 (d) 0,52 nm. 27. (b) $1,80 \cdot 10^{28} \text{ m}^{-3} \cdot \text{eV}^{-1}$.
 31. (a) 19,7 kJ; (b) 197 s. 33. 200 °C. 35. (a) $109,5^\circ$;
 (b) 235 pm. 37. (a) 225 nm; (b) v ultrafialové oblasti.
 41. 0,22 μg . 43. (a) 0,744 eV nad vrcholem valenčního
 pásu; (b) $7,13 \cdot 10^{-7}$. 45. (b) $2,5 \cdot 10^8$. 47. Neprůhledný.
 49. (a) $5,0 \cdot 10^{-17} \text{ F}$; (b) okolo 300e.

Kapitola 43

- KONTROLY** 1. ${}^{90}\text{As}$ a ${}^{158}\text{Nd}$. 2. Trochu větší než
 75 Bq (uplynulo o trochu méně než tři poločasy rozpadu).
 3. ${}^{206}\text{Pb}$.
OTÁZKY 1. Menší. 3. ${}^{240}\text{U}$. 5. Menší. 7. (a) Na
 přímce $N = Z$; (b) pozitrony; (c) okolo 120. 9. Ne.
 11. Ano. 13. (a) Zvětší se; (b) zůstane stejná. 15. 7 h.
 17. d.
CVIČENÍ A ÚLOHY 1. 15,8 fm. 3. (a) 0,390 MeV;
 (b) 4,61 MeV. 5. (a) Šest; (b) osm. 9. (a) 1 150 MeV;
 (b) 4,81 MeV na nukleon, 12,2 MeV na proton.
 15. $4 \cdot 10^{-22} \text{ s}$. 17. $E_k \approx 30 \text{ MeV}$. 21. (a) 19,8 MeV,
 6,26 MeV, 2,22 MeV; (b) 28,3 MeV; (c) 7,07 MeV.
 23. $1,6 \cdot 10^{25} \text{ MeV}$. 25. 7,92 MeV. 27. 280 d.
 29. (a) $7,6 \cdot 10^{16} \text{ s}^{-1}$; (b) $4,9 \cdot 10^{16} \text{ s}^{-1}$.
 31. (a) $4,8 \cdot 10^{-18} \text{ s}^{-1}$; (b) $4,6 \cdot 10^9 \text{ y}$. 33. $5,3 \cdot 10^{22}$.

35. 265 mg. 37. 209 d. 39. 87,8 mg. 41. 730 cm^2 .
 45. (a) $3,66 \cdot 10^7 \text{ s}^{-1}$; (b) $t \gg 3,82 \text{ d}$; (c) $3,66 \cdot 10^7 \text{ s}^{-1}$;
 (d) 6,42 ng. 47. Pu: $1,2 \cdot 10^{-17}$, Cm: $e^{-9173} \approx 0$.
 49. (a) 4,25 MeV; (b) $-24,1 \text{ MeV}$; (c) 28,3 MeV.
 51. $Q_3 = -9,50 \text{ MeV}$, $Q_4 = 4,66 \text{ MeV}$, $Q_5 = -1,30 \text{ MeV}$.
 53. 1,21 MeV. 55. 0,782 MeV. 59. (b) 0,961 MeV.
 61. 78,4 eV. 63. 1 600 y. 65. 1,8 mg. 67. 1,02 mg.
 69. (a) 18 mJ; (b) 2,9 mSv = 0,29 rem. 71. (a) $6,3 \cdot 10^{18}$;
 (b) $2,5 \cdot 10^{11}$; (c) 0,20 J; (d) 2,3 mGy; (e) 30 mSv.
 73. $3,87 \cdot 10^{10} \text{ K}$. 75. (a) 25,4 MeV; (b) 12,8 MeV;
 (c) 25,0 MeV. 77. (a) 3,85 MeV, 7,95 MeV;
 (b) 3,98 MeV, 7,33 MeV. 79. (a) 5,8 MeV; (b) 11 MeV.

Kapitola 44

- KONTROLY** 1. c, d. 2. (a) Ne; (b) ano; (c) ne. 3. e.
OTÁZKY 1. a. 3. b. 5. (a) ${}^{93}\text{Sr}$; (b) ${}^{140}\text{I}$; (c) ${}^{155}\text{Nd}$.
 7. c. 9. a. 11. c.
CVIČENÍ A ÚLOHY 1. (a) $2,6 \cdot 10^{24}$; (b) $8,2 \cdot 10^{13} \text{ J}$;
 (c) $2,6 \cdot 10^4 \text{ y}$. 3. $3,1 \cdot 10^{10} \text{ s}^{-1}$. 7. $+5,00 \text{ MeV}$.
 9. (a) 16 rozpadů za den; (b) $4,3 \cdot 10^8$. 11. (a) 10;
 (b) 226 MeV. 13. (a) 252 MeV; (b) typická energie štěpení
 je 200 MeV. 15. 461 kg. 17. Ano. 19. (a) 1,2 MeV;
 (b) 3,2 kg. 21. 44 kilotun. 25. $1,6 \cdot 10^{16}$. 27. (b) 1,0,
 0,89, 0,28, 0,019; (c) 8. 29. (a) 75 kW; (b) 5 800 kg.
 33. (a) 30 MeV; (b) 6 MeV. 35. (a) 170 kV.
 37. 1,41 MeV. 41. (a) $3,1 \cdot 10^{31}$ protonů/ m^3 ;
 (b) $1,2 \cdot 10^6$ krát. 43. (a) $4,0 \cdot 10^{27} \text{ MeV}$; (b) $5,1 \cdot 10^{26} \text{ MeV}$.
 45. (a) $1,83 \cdot 10^{38} \text{ s}^{-1}$; (b) $8,25 \cdot 10^{28} \text{ s}^{-1}$.
 49. (a) $6,3 \cdot 10^{14} \text{ J} \cdot \text{kg}^{-1}$; (b) $6,2 \cdot 10^{11} \text{ kg} \cdot \text{s}^{-1}$;
 (c) $4,3 \cdot 10^9 \text{ kg} \cdot \text{s}^{-1}$; (d) $15 \cdot 10^9 \text{ y}$. 51. (a) 24,9 MeV;
 (b) 8,65 megaton TNT. 53. $E_\alpha = 3,52 \text{ MeV}$,
 $E_n = 14,1 \text{ MeV}$.

Kapitola 45

- KONTROLY** 1. (a) Mionové; (b) částice; (c) $L_\mu = +1$.
 2. b, e. 3. c.
OTÁZKY 1. d. 3. π^+ pion nalevo, jehož dráha se
 zakřívuje dolů. 5. a, b, c, d. 7. c, f. 9. 1d, 2e, 3a, 4b,
 5c. 11. 1b, 2c, 3d, 4e, 5a. 13. (a) 0; (b) $+1$; (c) -1 ;
 (d) $+1$; (e) -1 .
CVIČENÍ A ÚLOHY 1. $6,03 \cdot 10^{-29} \text{ kg}$. 3. $2,4 \cdot 10^{-43}$.
 5. $1,08 \cdot 10^{42} \text{ J}$. 7. $2,7 \text{ cm} \cdot \text{s}^{-1}$. 9. (a) $1,9 \cdot 10^{-18} \text{ kg} \cdot \text{m} \cdot \text{s}^{-1}$;
 (b) 9,9 m. 13. (a) L_μ, L_e , moment hybnosti; (b) náboj;
 (c) energie, L_μ . 15. $Q = 0, B = -1, S = 0$.
 17. (a) Energie; (b) podivnost; (c) náboj. 19. 338 MeV.
 23. (a) $\bar{u}\bar{u}\bar{d}$; (b) $\bar{u}\bar{d}\bar{d}$. 25. (a) sud; (b) uss. 29. Σ^0 ,
 7 530 km/s. 31. 669 nm. 33. (b) 0,934; (c) $1,15 \cdot 10^{10} \text{ ly}$.
 35. (a) 256 μeV ; (b) 4,84 mm. 37. (a) $122 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$;
 (b) 246 y. 39. (a) 2,6 K; (b) 29 mm. 41. (a) 0,785c;
 (b) 0,993c; (c) C2; (d) C1; (e) 51 ns; (f) 40 ns.
 43. (a) $4,7 \cdot 10^4$ krát; (b) 4,3 mm; (c) 24 nm.